ja cīnās ar Eiropu

KOMŪNISMA 5. KOLONNU Ā

tilis PSRS tautu ātībai

lītikas kursa maiņa, nesaskaņas kas daļēji saistās ar sāncen- spēku reorganizācija un pie- — tās ir problēmas, kas pēdēja interesi. Ievērojot vispārējo udz telpas veltī Padomju Savie- Šai ziņā jaunus faktus sniedz iņojums" par Padomju Savieni- angļu žurnāls „Review of

iju, pietrūkstot ap 2,4 miljoni nieku, un pat pie tagadējā pro- ijas tempa vajadzīgs vēl lielā ns. Līdz šim papildinājumi kti no lauksaimniecības, Valdī- iestādes, kurām pēc plāna 1950. ajadzēs 36 miljonu strādnieku, dījušas plānu darba spēka ie- im no satelītvalstīm, kam 5 ga- aikā būtu „jāeksportē" uz Pa- u Savienību 10 miljonu cilvē- tas arī ir iemesls, kādēļ šai s sākta t. s. „pieciešamo" uz- mu likvidēšana.

udz runāts par iedzīvotāju pe- erinātību Padomju Savienībā. ekus vispārējām bailēm no ka- n no „tīrīšanām", slepenais ž- ns min vēl trīs citus neapmie- bas iemeslus. Pirmais ir algu jums. Kopš rubļa pārvērtēša- iedzīvotāju pirktspēja, atkarībā apgabala, samazinājusies par %. Tas sevišķi skar zemākā ojumu katēgorijas. Rūgtum- salīdzinājumi ar valdības un as dižvīru luksa pilno dzīvi. zņēmumos bieži dzird kurnam „novije bārini" — jaunajiem kun- Bet tas režīmam tomēr neesot mi, jo šie neapmierinātie to- Staļinam sekošot līdz galam ka pārliecināti par kapitā- tās pasaules uzbrukuma no- em.

ellektuāļu aprindās ļaunas asi- adījušas sankcijas pret izci- padomju mūziķiem, rakstnie- teātri. Darbi, kas apzīmogoti bužuāziskiem" un „reakcionā- , krieviem tomēr ļoti patīk, u- ākās vadības iejaukšanās šai radījusi sarūgtinājumu. Ja es nebūtu nākušas no pašu a, publika šiem rājieniem ne- veltījusi sevišķi lielu uzmanī- rešais punkts ir vesela sēri- āļu rūpniecībā un lauksaim- ā. Finanču ministrs, kas at- un „piekāra pie lielā zvana" kus korrupcijas gadījumus, pēc pats nolikvidēts.

neapmierinātībai, raksta „Re- of World Affairs", esot trejē- kas. Viens no rezultātiem ir va ietekmes pieaugums partī- entrālkomitejā. Viņu arī uz- par vienu no iespējamiem Sta- ēcniekiem. Otrkārt, Padomju- ībā pieaugot antisemītisms ko plašāk ziņoja franču- ksts „Samedi Soir". Atklāta tbalstīšana Palestīnas jautā- ot tikai viena kārts vispārēji- ju diplomātijas spēlē. Maska- esot nekā nopietna darījusi, la- ētu pretēju manifestācijas notikušas Urālos, Doņecas ba- Elista, Čelabinskā un citās.

Bez tam žīdi esot gandrīz izstumti no armijas, politikas ugstskolām. Augstākā vadība esot apmierināta, ka tautas ierinātībai radies izplūdes s. Tāpat esot izskaidrojama kampaņa pret baznīcu, par pat ziņoja ārzemju prese.

PSRS gatavošanos karam sts min šādus skaitļus: ražo- ražojot 35.000 tanku un sa- liegabalu gadā, un visa pa- saimniecība pieskaņota kara ībām. Aviācijas rūpniecībai producēt gadā 60.000 lidma- n šogad ražošot 2930 sīrukļu- ņu, kas veidotas pēc vācu u konstrukcijām, tāpat kā ais zemūdenes modelis, ka palikt ienirusi neierobežo- un par ko ļoti interesējoties kāņi.

s no interesantākajiem slep- ojuma faktiem ir par „piekā- as" darbību ārzemēs. Kremļa līdztekus 4 miljonu viru ar- esot t. s. 7. armija — brun- artizānu vienības ārzemēs. tas kontinentā tās komen- arons fon Gelsenaus, kas bij. ģenerālfeldmaršala Pau- udīm. Galvenais šo vienī- ēlnieks, seviški Grieķijā, Itā- inā, Francijā. Indokīnā u- zijā, esot ukraiņu partizā- s kara laikā, komūnistu ģe- Fedors Kupaks, pēc izcelša- zaks. Viņam piedēvē neva- cilas sakaru tīklu organizē- spējas un talantu slavē- rīkošanai. Viņa „labā roka" os esot dienvidslāvu ģenerā- ta Nagijs.

BOWA

LATVIA
Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 55 (160)
Otrdien, 1948. g. 20. jūlijā

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

AMERIKĀŅU SUPERCIETOKŠŅI IERODAS EIROPĀ

Padomju motorizēto vienību koncentrējumi Tīringijā

Berlīne policiju apmāca nemieru likvidēšanai

Kamēr Londonā turpinās trīs valstu apspriedes par atbildi uz padomju notu, Berlīnē stāvokli pārrunā trīs militārgubernātori, bet Hāgā Rietumeiropas ūnijas ārlietu ministru konference spriež par Berlīnes krizi un aizsardzības jautājumiem, dažas pazīmes liecina par iespējamu jaunu Maskavas rīcību šīs krizes saasināšanai. Padomju licencētā Berlīnes prese norāda, ka esot „pienācis laiks radīt kārtību gaisa koridoros uz Berlīni". Pretējā puse paskaidrojusi, ka jebkāda vienpusīga kārtības grozīšana gaisa satiksmē ar Berlīni iespējama „tikai ar militārām akcijām". Kāds krievu militārās valdības pārstāvis sarunā ar vācu komūnistu redaktoriem paskaidrojis, ka rietumvalstis 8 nedēļu laikā būšot izspiestas no Berlīnes.

Par izcilu „spēka demonstrāciju" uzskata 60 amerikāņu „lidojošo supercietokšņu" ierašanos Anglijā. Pēc vēl neapstiprinātām ziņām, esot iespējama to ierašanās arī Francijā. Pēc Reutera aģentūras ziņām, Padomju Savienība gatavojoties atbildēt ar to pašu. Bez tam gaisa koridoru telpā pēdējā laikā vērojama pastiprināta padomju lidmašīnu kustība, „aklo lidojumu" un izplētņu lēcienu vingrinājumi un balonu lietošana. Padomju licencētā „Tägliche Rundschau" norādījusi, ka „gaisa koridoru pārslogošana radījusi neciešamu stāvokli, ko būtu laiks novērst". Rietumvalstu lidotājiem pārmesta noteikumu pārkāpšana un provokācijas iespēju radīšana, kam varētu būt „smagas sekas".

Reutera korespondents Posts sestdien ziņoja no Berlīnes, ka arī Padomju Savienība, atbildot uz amerikāņu rīcību, nosūtīšot uz Vāciju vienu eskadriļu padomju „supercietokšņu". Par šo jautājumu sestdien Karlshorstā esot notikušas intensīvas apspriedes, piedaloties padomju štāba priekšniekam ģenerālim Lukjančenko un gaisa spēku komandierim Vācijā ģenerālim Aleksandrovam. Esot gaidāma dažu augstāku padomju amatpersonu došanās uz Maskavu pārrunām ar aizsardzības ministru maršalu Bulganinu. Padomju aprindās Berlīnē sestdien esot norādīts, ka amerikāņu bumbvežu eskadriļu ierašanās Eiropā nozīmējot daudz vairāk nekā jebkāds skaits notu. Tas esot vairāk nekā politisks manevrs un liecinot, ka rietumu sabiedrotie „reaģē negaidīti spēcīgi".

Abās amerikāņu „lidojošo supercietokšņu" grupās, kas pakāpeniski ieradās Eiropā sestdien un novietojās trīs atbalsta punktos Austrumanglijā, ietilpst 10 eskadriļas jeb 60 lidmašīnu ar 1500 vīru personālu. Lidojumu no pēdējās nosēšanās vietas Ņufaundlendā tās veica 9 stundās. „B 29" maksimālais lidošanas ātrums ir gandrīz 560 km stundā. No amerikāņu puses jau iepriekš bija paskaidrots, ka šo lidmašīnu ierašanās Eiropā piederot pie ASV aviācijas normālās tāllidojumu apmācības programmas, kas pieņemta jau pirms gada, un tās uzturēšoties Anglijā apmēram 5 nedēļas, veicot tur pagaidu apmācības dienestu. Līdz pēdējam laikam amerikāņu lidmašīnas šādos apmācības tāllidojumos palikušas ārzemēs 3—4 nedēļas, bet pēdējā laikā šis laiks pagarināts līdz 3 mēnešiem. Šis ir pirmais supercietokšņu apmācības lidojums uz Angliju. Pagājušā gadā viena „B 29" grupa ieradās draudzības apciemojumā.

Amerikāņu gaisa spēku virspavēlnieks Eiropā ģenerālis Lemejs, kam padotas Anglijā ieradušās vienības, sestdien paskaidroja, ka plānveida apmācību ietvaros iespējama supercietokšņu ierašanās arī amerikāņu lidlaukos Vācijā. Varētu notikt arī gaisa uzbrukumu manevri, piedalo-ties iznīcinātājiem. Vācijā jau agrāk stacionēta viena „B 29" grupa, tātad vismaz 30 lidmašīnu.

Lai gan oficiālajos paskaidrojumos uzsvērts, ka lidojošo supercietokšņu ierašanās Eiropā pieder pie kārtējās apmācības, prese un novērotāji šim faktam piešķir daudz lielāku nozīmi. Visa angļu svētdienas prese tam veltīja daudz telpas ievados, informācijas un ilustrātivajā daļā, pie kam laikraksti vai nu zīlēja šī apciemojuma sakarību ar Berlīnes krizi, vai arī uzskatīja šo sakarību par pārāk skaidru. Neatkarīgi liberālais „Observer" izsacījās, ka supercietokšņu atlidošana esot pierādījums, ka rietumi apzinoties pašreizējā stāvokļa briesmas.

„Daily Telegraph" rakstīja, ka Berlīnes gaisa tilta pastiprināšana un supercietokšņu nosūtīšana uz Eiropu par jaunu pierādot rietumvalstu apņēmību. Tā izteikta jau vairākkārt, bet krievi, kā zināms, vārdiem vien veltot maz uzmanības. AFP ziņo, ka uz Angliju vairākās četrmotoru lidmašīnās nosūtīts arī lielāks skaits speciālistu lielo bumbvežu uzraudzībai un kopšanai. Bez tam aģentūra atzīmē, ka arī tās amerikāņu lidmašīnas, kas nometa atombumbas uz Hirošimu un Nagasaki, bijušas „B 29". Oficiālās iestādes pilnīgi klusējot par iespēju, vai uz Angliju varētu būt nosūtītas arī atombumbas. „New York Times" svētdien norādīja, ka supercietokšņu ierašanās Eiropā neesot izaicināšanas žests, bet tikai pilnīgi dibināta akcija apgabalos, kur ASV uzņēmusies ļoti lielu atbildību.

Lai gan visas trīs rietumu lielvalstis allaž no jauna pasvītrojušas, ka savu stingro nostāju paturēs par spīti visiem padomju izspiešanas mēģinājumiem, franču prese un atklātība daļēji noskaņota par kompromisu un četru valstu sarunu uzsākšanu, nepastāvot kategoriski uz iepriekšēju Berlīnes blokādes atcelšanu. Pēc INS ziņām, Parīze ieteikusi ASV mēģināt panākt blokādes izbeigšanu ar „spiedienu citās vietās". Amerikāņu stratēģiskā dienesta agrākais vadītājs ģenerālis Donovans Berlīnē izteicies, ka ja rietumnieki Berlīnē piekāptos, tad Maskava mēģinātu atkārtot Berlīnes eksperimentu arī Vinē vai vēl kur citur. AP atzīmē, ka pašreiz re-

(Beigas 3. lpp.)

Karaļa Džordža un prezidenta Trumena nota Staļinam

Labi informētas politiskās aprindas Vašingtonā izsakās, ka jaunnedēļ Lielbritanija un ASV iesniegšot jaunu notu Padomju Savienībai par Berlīnes blokādes atcelšanu. Notā būšot norādīts, ka negātivas atbildes gadījumā pret Padomju Savienību vērsīs saimnieciskas sankcijas. Vispirms padomju kuģiem slēgs Panāmas un Suecas kanāli, bet vēlāk arī Dardaneļus. Visus sūtījumus uz Padomju Savienību pārtrauks. Angļu notu parakstīšot karalis Džordžs VI, bet amerikāņu prezidents Trumens un to adresēšot Staļinam.

BB

„Nedrīkst kavēties nevienu dienu"

SOLIS TUVĀK RIETUMEIROPAS UN ASV KOPĪGAI AIZSARDZĪBAI

Vakar pusdienā Hāgā sākās Rietumeiropas ūnijas piecu ārlietu ministru vai t.s. konsultātīvās padomes konference, kurā apspriež Rietumeiropas kopīgas aizsardzības un varbūtējas ASV militāras palīdzības, kā arī Berlīnes problēmu. Hāgas konferencei, kurā par novērotāju piedalās arī ASV pārstāvis, politiskās aprindās veltī vislielāko ievērību un to saista ar Vašingtonā 6. jūlijā sāktajām ūnijas valstu vēstnieku un ASV un Kanādas pārstāvju apspriedēm par Amerikas militāro palīdzību Rietumeiropai. Daļa rietumu preses ļoti steidzina drīzu „Ziemeļatlantijas pakta" parakstīšanu, piedaloties ūnijas valstīm, ASV un Kanādai. Pēc Reutera informācijas, šādu paktu varētu gaidīt drīz, bet ne pirms jaunu ASV, Anglijas un Francijas notu iesniegšanas Maskavai Berlīnes jautājumā. Berlīnes jautājumā ārlietu ministram Bevinam bija sarunas ar franču kollēgu Bido jau Parīzē, ceļā uz Hāgu, kā arī vakar, pirms konferences sākuma.

Bido vakar Hāgā izteicās, ka cerot uz konferences labvēlīgiem rezultātiem. Kā domājams, panākšot saspīlētā stāvokļa atslābinājumu. Holandes senātors Kerstens konferencei iesniegs svētdien Parīzē pieņemtu Eiropas ūnijas kustības vadības rezolūciju, kurā prasīts dibināt starptautisku parlamentu. Itālijas ārlietu ministrs Sforca svētdien izteicies, ka arī Itālija apsverot iespēju par pievienošanos Rietumeiropas ūnijai.

Konferencē piedalīsies arī ūnijas militārās komisijas pārstāvis un tur apspriedīs viņa ziņojumu par lielā slepenībā turēto Rietumeiropas ūnijas aizsardzības plānu, kas būs jāsaskaņo ar Vašingtonas un Otavas viedokli. „Daily Mail" ziņoja, ka Hāgā runāšot arī par ūnijas aizsardzības sistēmas attieksmēm pret jebkuru citu, piemēram, Skandinavijas reģionālās aizsardzības sistēmu. Pēc UP uniformācijas, ASV pamatnoteikumi militārai palīdzībai esot līdzīgi kā Maršala plāna palīdzībai — iepriekšēja vispārēja pašu spēku mobilizēšana un pašpalīdzība.

Tanī pašā stundā aizpagājušo otrdienu, kad ārlietu ministrs Maršals savā kabinetā ārlietu ministrijā Vašingtonā pasniedza padomju vēstniekam Paņuškinam ASV protesta notu pret Berlīnes blokādi, viņa vietnieks Lovets citā ministrijas telpā apspriedās ar Rietumeiropas ūnijas valstu vēstniekiem par ASV militāro palīdzību ūnijai. Ūniju nodibināja 17. martā, kad Anglijas, Francijas, Beļģijas, Holandes un Luksemburgas pārstāvji parakstīja militārās alianses un sociālās un saimnieciskās sadarbības paktu uz 50 gadiem. Savu īsto uzdevumu — kalpot par drošības līdzekli pret Padomju Savienību — šis pakts var sekmīgi veikt tikai ar ASV militāru atbalstu.

Konservātīvā „Sundy Times" par Hāgas sanāksmi rakstīja, ka viens no galvenajiem tās uzdevumiem būšot pārliecināt Padomju Savienību, ka rietumvalstis paliks pie savas stingrās nostājas, pat ja notikumi attīstītos par kara vai miera jautājumu. Maskava pielaistu lielāko kļūdu, domādama, ka ASV prezidenta vēlēšanas, Anglijas saimnieciskie un Francijas iekšpolitiskie grūtumi varētu sekmēt padomju izspiešanas politiku. „Observer" atgādina, ka ASV un Rietumeiropas ūnijas militāra vienošanās neesot tālākas, bet vistuvākās nākotnēs jautājums un šinī ziņā nedrīkstētu kavēt nevienu dienu.

BBC, NYT, BB, ST

Polijas komūnistu partiju „taisa" par vadītāju Austrumeiropā

Kominforma politiskās sekcijas nesenajā sēdē nolemts „pataisīt" Polijas komūnistu partiju par vadītāju Austrumeiropā, ziņo BBC. Tas izriet arī no kominforma oficioza rakstiem, kas polu komūnistus dēvē par „parauga biedriem". Kopš Polijā apvienojušies sociālisti ar komūnistiem, jauno partijas biedru skaits divkāršojies. Interesanti atzīmēt, ka Austrumeiropas valstīs pēdējā laikā loti izvairās lietot vārdu kollektivizācija. Maskotā veidā kolchozu ieriķošana tomēr notiek, spiežot, piemēram, Polijā zemniekus iestāties „kooperātīvās saimniecībās".

BBC

DP priekšrocības uz darbu pie armijas un IRO

Pielaižama privāti dzīvojošo atgriešanās nometnēs

DĒKAINS BRAUCIENS UZ IRO PRESES KONFERENCI BAD KISINGENĀ

Dārgās D-markas zīmē noritēja IRO preses konference, kas bija bagāta interesantiem jautājumiem un atbildēm. D-markas zīmē noritēja arī žurnālistu sabraukšana un aizbraukšana no visas amerikāņu joslas uz nomaļo un tālo Bad Kisingenu. Tā bija mazāk interesanta, bet toties jo dēkaina.

Svarīgākie jautājumi un atbildes preses konferencē centrējās ap divām pašreiz aktuālākām problēmām: ka palīdzēt DP, kas valūtas reformas dēļ nokļuvuši bezcerīgā stāvoklī, un kā izkārtosies izceļošana uz ASV.

„Vai sevišķu grūtumu gadījumos varētu uzņemt atpakaļ nometnēs tos DP, kas līdz šim dzīvojuši privāti, un kāds vispār ir DP stāvoklis pēc valūtas reformas?" jautāja žurnālisti.

Aprūpes daļas šefs Danns iesāka ar piezīmi, ka grūti atbildēt uz visām problēmām, ko izraisījusi valūtas reforma. „Kā nometnēs, tā ārpus nometnēm tā radījusi satricinājumus, kas var ieilgt, jo pirmajos mēnešos Vācijā vispār nebūs pietiekami daudz naudas, lai ieeļļotu saimniecības mašinēriju tā, ka tā varētu normāli ritēt. Saprotams, ka tagad visi cenšas pēc darba un vācieši cenšas no darba vietām izspiest DP. Arī IRO saistīta ar reformu un jautājumiem, ko tā izraisījusi.

Viens no nopietnajiem jautājumiem, pēc Danna informācijas, ir tā saukto „birģermeistaru algu" izkārtošana. Pašlaik IRO štābam amerikāņu joslā jāizlemj, cik daudz naudas vajadzēs šiem algu sarakstiem par visu gadu un ir izteikta vēlēšanās, lai tās nospiestu uz leju. IRO tomēr cer panākt, lai algas nesamazinātu, bet tai pašā laikā ir arī skaidrs, ka nekādā gadījumā šis algas nevarēs paaugstināt. IRO cer paturēt „birģermeistaru sarakstos" tikpat daudz darbinieku, cik līdz šim.

Par ārpus nometnēm dzīvojošo atpakaļ uzņemšanu nometnēs Danns paskaidroja, ka joprojām pastāv vecie noteikumi, ka nometnēs drīkst uzņemt personas, kas tiesīgas uz IRO aprūpi un ieradušās amerikāņu joslā ne vēlāk kā 1947. g. 21. aprīlī. Tas nozīmē, ka principā atpakaļ uzņemšana nometnēs ir atļauta.

„Vai IRO nebūtu ar mieru tagad vācu darbinieku vietā pieņemt savos darbos DP?"

Izceļošanas daļas vadītājs Fullers, kas vēl nesen vadīja darba daļu, paskaidroja, ka IRO cenšas samazināt vācu darbinieku skaitu uz minimumu, bet tehniskos arodos dažkārt bez vāciešiem nevar iztikt. Ja ir DP, kas spēj šīs vietas ieņemt, tad viņiem ir priekšroka. Jārēķinās gan ar to, ka izceļošanas dēļ pakāpeniski atkal pavairosies vācu darbinieku štats. Ja kāds DP grib darbu un domā, ka atbilst IRO prasībām, viņš var tūlīt griezties pie attiecīgā apgabala darba daļas vadītāja (employement officer).

„Kādi ir tie arodi, kur DP nespēj vāciešus aizstāt?"

Arodu katēgorijas, kur IRO līdz šim bijuši lielākie grūtumi atrast piemērotus darbiniekus no DP vidus, ir šādas: pirmšķirīgi mechaniķu meistari, augsti kvalificēts pārvaldes personāls resp. darbinieki, kas runā angliski, raksta uz mašīnas un stenografē, apkures ierīču un dažādu mašīnu darbinātāji. Dažās vietās ir grūtumi ar medicīniskā personāla resp. slimo kopēju un ārstu dabūšanu no DP vidus.

Smieklu un starpsaucienu šalts, kas sekoja šim paziņojumam, nesamulsināja IRO vadības pārstāvi, bet, tikai mazliet balsi pacēlis, viņš turpināja:

„Es redzu, ka negribat ticēt, bet patiesi ir tā, ka veselības daļai bijuši grūtumi dabūt DP ārstus, ja tiem jāstrādā slimnīcās, kas atrodas citu tautību nometnēs. Mēs varētu tikai apsveikt darba piepraśījumus no DP ārstiem. Mums pastāvīgi ir grūtumi atrast arī kvalificētu DP darba spēku vāciešu atvietošanai. Gandrīz vēl lielāki grūtumi ir dabūt DP darbiniekus pavisam nekvalificētiem darbiem, piem., grīdu mazgāšanai un taml."

Kāds žurnālists teicās dzirdējis baumas par algu pazemināšanu un gribēja zināt, cik tur patiesības.

„Neviens nezina, kā vēlāk būs ar algām," atbildēja aprūpes daļas vadītājs, bet Mr. Fullers papildināja ar paskaidrojumu, ka līdz šim lielākie šķēršļi plašākai DP iesaistīšanai armijas darbos bijuši: novietošana darba vietas tuvumā, transports uz darba vietu, piemērots atalgojums. Pašlaik darba daļa izstrādā plašu programmu, jo pēc naudas reformas izredzes uz panākumiem lielākas."

„Ko lai dara ārpus nometnēm dzīvojošie, kas gribētu iekļauties šai darba sagādes programmā?"

„Viņi var griezties pie armijas un atsaukties uz pašas armijas izdotiem noteikumiem, kā DP dodama priekšroka darba sagādē. Ja šos līgumus nelievērotu, var lūgt palīgā apgabalu IRO štābu, darba daļu vadītājus. Bez tam apgabalu darba daļu vadītāji paši turpmāk rūpēsies par darba sagādi arī tiem, kas dzīvo ārpus nometnēm un dos tiem iespējamo atbalstu. Instrukcija, kas pareiz priekšrocības pret vāciešiem, saucas „Civilian personal circulation 15." Vienkāršākais ceļš ārpus nometnēm dzīvojošiem, kas grib darbu pie armijas, ir doties pie Military Post Civilian Labor Office. Tur jālūko piekļūt amerikāņu virsniekiem."

„Kā veidosies izceļošana uz ASV?"

Informācijas daļas šefs Soderlends-Denlingers paskaidroja, ka drīzumā no Ženevas gaida speciālu

(Beigas 2. lpp.)

Prāgā sāk nodrošināties pret gaisa uzbrukumiem

Čechoslovākijas valdība pagājušajā nedēļā apstiprinājusi, ka tā uzsākusi priekšdarbus Prāgas nodrošināšanai pret varbūtējiem gaisa uzbrukumiem naktīs, sestdien ziņoja „New York Herald Tribune" Prāgas korespondents. Iestādēm, skolām un slimnīcām pieprasītas ziņas par vajadzīgo materiālu daudzumu savu ēku aptumšošanai.

Valdība paskaidrojusi, ka tā esot normāla rīcība, ko miera laikā praktizējot visas valstis, bet neatbildīgas baumas daudzus iedzīvotājus pavedinājušas uz domām, ka šī sagatavošanās nozīmētu drīzu karu. Paskaidrojums sekoja nepilnas 24 stundas pēc tam, kad informācijas ministriju šinī jautājumā bija nemitīgi izvaicājuši reportieri. Viņi bija redzējuši uzņēmumiem pirms divām nedēļām izsniegta apkārtraksta pavairotas kopijas. Apkārtraksta bija pieprasīts ziņot, cik kuram uzņēmumam vajadzīgs aptumšošanas papīra, zilo spuldžu un fosforizētas krāsas. Aptumšošanas ierīces uzdots sagādāt visām darba vietām, kur darbs turpinātos arī gaismas trauksmes vai uzbrukuma gadījumā. Pieprasītās ziņas bija jāiesniedz nekavējoties.

Valdība nosodījusi „reakcionāru panikas taisītājus", kas šo valdības rīcību izmantojot kara psihozes radīšanai. Komūnistu jaunatnes laikraksts „Mlada Fronta" atzīst, ka šāda sagatavošanās esot labākais miera aizsargāšanas līdzeklis pret visiem tiem, kas gribētu jaunu karu, bet oficiālais komūnistu partijas orgāns „Rude Pravo" draud ar represijām pret „tīšajiem kara uzbrūdējiem".

NYHT

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 55 (160) 1948. g. 20. jūlijā
Ar autora parakstu vai inicialiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

DP PRIEKŠROCĪBAS UZ DARBU

(Turpinājums no 1. lpp.)

paziņojumu šai jautājumā. Pagaidām tiešā likuma iedarbināšanas metode vēl nav noteikta un IRO nav informēta, kā izceļošana noritēs. Stāvoklis galīgi izšķirsies tikai tad, kad sāks darboties prezidenta iecelta komisija. Vēl Vašingtonā notiek sarunas, kurās piedalās arī amerikāņu joslas IRO štāba pārstāvji. Tomēr jāzina, ka likumā paredzēti dažādi ierobežojumi, tā ka nevienam nebūtu ieteicams atlikt izceļošanu uz cluriem, jo nevienam nevar garantēt, ka tieši viņš atbildīs komisijas izvēles prasībām. Jāuzsver, ka personām, kas kādu iemeslu dēļ atgriezušās Vācijā pēc tam, kad jau bijušas izvietotas kaut kur citur, ir ļoti maz izredžu tikt uz ASV. Izņēmumi varētu būt vienīgi tad, ja atgriešanās Vācijā notikusi saskaņā ar agrāk parakstītiem izceļošanas līgumiem vai noteikumiem.

„Kā saprotams noteikums, ka 30 proc. izceļotāju jābūt lauksaimniekiem? Vai arī viņu ģimenes locekļiem jābūt lauksaimniekiem?"

Izceļošanas daļas vadītājs Fullers vispirms atkārtoja, ka tuvākie noteikumi vēl nav zināmi. „Mēs saprotam tā, ka piederīgos ieskaitīs vispārīgi lauksaimniekiem paredzētā procentā, t.i. skaitīs visas ģimenes galvas kopā, jeb — citiem vārdiem sakot — es nedomāju, ka lauksaimnieka bērnam arī pašam jābūt lauksaimniekam."

„Vai augstāk izglītotos lauksaimniecības darbiniekus, piemēram, agronomus, ieskaitīs lauksaimnieku katēgorijā?"

„Mēs nezinām, kādas būs instrukcijas."

„Kad likums praktiski iedarbosies?"

„Mēs nezinām. Pēc iespējami labākās informācijas mēs ticam, ka pirmos izceļotājus sāks pārvietot augustā."

„Kā ir ar privāti dzīvojošiem?"

„Likumā lietots vārds, izņēmuma gadījumos. Tā iztulkošana piekritīs komisijai. IRO pārstāvji, kas nosūtīti uz Vašingtonu, starp citu prasīs, lai šo pantu tulko pēc iespējas liberāli."

„Kas būs ar tādiem, kas atstājuši nometnes pēc 1948. g. 1. janvāra?"

„Mums tas nav zināms, jo visu izlems Vašingtonā. Likums noteikti prasa, lai šai terminā DP būtu dzīvojis minētās joslās, un piebilst, ka priekšroka būs tiem, kas dzīvo nometnēs. Domājams, ka tiem, kas atstājuši nometnes pēc minētā termiņa, būs tādas pašas priekšrocības, kā nometnēs dzīvojošiem."

„Runā par baumām, ka ASV likuma dēļ būs nepieciešamas jaunas drošības pārbaudes. Vai tas tiesa?"

„Mums tas nav zināms, jo visu izlems Vašingtonā. Bet no likuma redzams, ka visus izceļotājus pakļaus rakstura, viņa pagātnes u.t.t. pārbaudei."

„Kāpēc pārtraukta izceļošana ar „World Church Service" galvojumiem, un kāpēc Štutgartē vēl turpina šādu galvojumu izdošanu?"

IRO sakarnieks pie labdarības organizācijām uz to atbildēja, ka jūnija beigās „Church World Service" pārstāvji saņēmuši telegrafisku rīkojumu pārtraukt galvojumu izsniegšanu uz jūlija kvotu, bet atļauju izsniegšanu uz jūnija kvotas pamata turpināt. Kvotu sadalījums jūnijam bijis dažāds; Štutgartei paredzētais skaits bijis ievērojami lielāks.

„Kāpēc pārtrauktas IRO arodpārbaudes, ja daudzi vēl nav paspējuši pārbaudīties?"

Aprūpes daļas vadītājs Danns: „Nav nodoma pārbaudes pārtraukt, tikai viens gājiens tagad nobeigts, drīz sāksies jauns, kur atkal pakāpeniski pārbaudīs visu arodu kandidātus."

„Vai IRO atzinusi nometņu pašpārvaldes tiesības? Vai vēlētai komisijai ir tiesības iecelt komandantu?"

Aprūpes daļas vadītājs paskaidroja, ka šī jautājuma studēšana ieilgusi. Daudzus labus projektus iesniegusi paši DP. Nesen notikušā visu apgabalu pārstāvju apspriedē panākta principiāla vienošanās, un pēc konsultācijas ar galveno štābu drīzumā izdos vispārēju pavēli, kā pārvaldāmas nometnes. Līdz tam aprūpes daļas vadītājs negribētu projektu sīkumos apspriest, bet tikai pateikt, ka arī Ženevas štābs atzīst nometņu pašpārvaldes principu. No otras puses skaidrs, ka atbildība par nometnēm gulstas uz IRO, kas var gan nodot pārvaldi vēlētām komitejām, bet nevar novelt šo atbildību un tāpēc arī spiesta paturēt kontroles tiesības. Tāpēc komitejām gan var atļaut izraudzīt komandantu, bet tām jāiegūst arī IRO apstiprinājums.

„Vai štābam ir zināms, ka nometnēs saņem tikai ⅔ sviesta un tauku devu, un 85 proc. cukura devu, kādas paredzētas Ženevas štāba pagaidu noteikumā par apgādi Nr. 61., kas publicēts Ženevā 12. maijā?"

„Ir starpība taukvielu devās, cukura devas neatšķiras no pagaidu noteikumā minētām," atbildēja apgādes daļas pārstāvis Porters, bet piebilda, ka pagaidu noteikumi amerikāņu joslā vēl vispār nav spēkā. Ženevā publicētie pagaidu noteikumi nav pavēle, bet tikai norādījums, kādām vajadzētu būt devām. Amerikāņu joslas štābs cenšas izstrādāt jaunu apgādes programmu un saskaņot devas ar noteikumos minēto.

„Kāpēc citu produktu devas saskan gandrīz uz grāmu, bet taisni sviesta un cukura deva mazāka?"

„Ja varēsim dabūt pietiekami daudz sviesta un cukura no ASV, un ja būs pietiekami daudz dolaru, tad izsniegsim arī šīs devas."

„Vai ir cerības, ka DP saņems svaigus augļus un saknes, piemēram, jaunos kartupeļus?"

„Ticu, ka drīzumā arī nometnēs varēs izsniegt jaunos kartupeļus, bet esam ļoti uzmanīgi, jo Vācijā paredzams liels kartupeļu trūkums. Tāpēc izlietosim krājumus, kas mums jau bija, pirms tie sāk bojāties, bet jaunās ražas kartupeļus uzkrāt."

„Kā izskaidrojams, ka 2. apgabalā divus mēnešus DP nav saņēmuši ziepes?"

„Visā joslā pietrūkušas ziepes. Mazi vairumi izdoti maijā un jūnijā, bet arī tikai daļa no paredzētās devas. Ziepes IRO jāsaņem no armijas noliktavām, kur to pašlaik nav."

Ar piezīmi — „Nu, tad noskalosim ziepes no rokām", konferences vadītājs Sederlends Denlingers izbeidza aprūpes jautājumus un, uz iepriekš iesniegtu rakstītu jautājumu atbildēdams, paskaidroja, ka IRO nevar palīdzēt tiem, kas vēlas tagad iesūtīt Vācijā naudu no fondiem ārvalstīs. DP organizācijām šai jautājumā ieteicams lūgt brīvprātīgo labdarības organizāciju atbalstu, izmantojot tādas organizācijas, kam ir tieši konti ārvalstu bankās.

Informācijas daļas šefs, atsaukdamies uz kādā agrākā konferencē izteiktu jautājumu par Minchenes apgabala darbinieku Grebleru, kas pārstāvēja DP žurnālistus Gvatas konferencē, paziņoja, ka starplaikā noskaidrots, kas ir Greblers, un konstatēts, ka viņš bijis UNRRAs darbinieks kopš 1945. g., pēc tam stājies IRO darbā. Viņa darba gaitu atsauksmes ir labas un nav ziņu, ka viņš būtu komūnists.

Feļetoniska nodaļa par sevi šai konferencē bija atbraukšana un aizbraukšana no Bad Kisingenas. Tā ka arī žurnālisti ir bez naudas, IRO šoreiz izsūtīja trīs par autobusiem pārdēvētus smagos automobiļus, lai tie, krustu šķērsu pa visu joslu braukādami, uzlasītu avižniekus viņu dzīves vietās vai iespējami tuvu pie tām. Rezultāts bija vispirms tas, ka Bavārijas un Virtembergas mašīnas iebrauca Bad Kisingenā tikai vēlu trešdienas vakarā, lai gan konference bija paredzēta pl. 14. Konferenci sāka tikai ceturtdienas priekšpusdienā, bet pārgurušie šoferi draudēja vairs nebraukt atpakaļ pa paredzēto maršrutu. Kamēr daļa „bavāriešu" bija pie informācijas daļas vadītāja saņemt rakstītu rīkojumu savam šoferim, tas vienkārši piespieda gāzes pedāli un aizbrauca ar tiem, kas jau atradās mašīnā, pa taisnāko ceļu uz Mincheni. Arī MP patrulām neizdevās viņu aizturēt.

„Bārenu" aizgādāšanu uz Augsburgu, Gincburgu un Ulmu uzdeva Štutgartes apgabala braucējam. Sākās cīņa par to, vai paprieks jābrauc uz Augsburgu vai Štutgarti. Viss beidzās ar to, ka šoferis „apmaldījās" un pusnakti, kā pirmo „civilizēto" vietu beidzot sameklējis Ulmu, paziņoja, ka nav vairāk benzīna tālākam braucienam. —

No tā laikām, jāsecina, ka pa vācu zemi bez vācu markām nav labi braukāt, jo šī zeme ir liela. Vēl nelabāk ir strīdēties ar šoferiem, jo tie ir lieli vīri.

A. Lp.

16 latviešu okeana brauciens zvejas laivā nav bijis veltīgs

Pagājušajā nedēļā beidzot piepildījās 16 latviešu bēgļu cerības uz jaunas dzīves sākšanu drošākos apstākļos ASV. Šīs cerības savā laikā pamudināja viņus šķērsot okeanu vecā zvejas laivā, bet pēcgalā tomēr gandrīz pievīla. Kopš pagājušā gada rudens viņi imigrantu karantīnā Ellisa salā pie Ņujorkas gaidīja sava likteņa izšķiršanos, jo kā nelegāliem ieceļotājiem ASV viņiem draudēja izraidīšanu. Tagad, kā ziņo AP, latviešu bēgļu nākotne izlemta viņiem labvēlīgi. Pateicoties Ņujorkas latvieša, Bībeles biedrības darbinieka Kārļa Kerola neatlaidīgām pūlēm un senātora Langera gādībai, pieņemts likums, kas šiem ieceļotājiem atļauj palikt ASV uz dzīvi.

1944. g. rudenī minētie latvieši motorlaivās ieradās Zviedrijā, bēgot no komūnistu okupētās Latvijas. Zviedrijā bēgļi palika līdz vasarai, bet kad zviedru laikraksti sāka publicēt padomju prasības pēc baltiešu izdošanas un stāvoklis likās nedrošs, viņi sāvāca visus savus līdzekļus, nopirka 50 gadu veco vaļējo zvejas laivu „Svea" un augustā startēja braucienam pāri Atlantijas okeanam, gar Angliju un Azoru salām.

1947. g. oktobrī laiva ar 16 latviešiem un 8 igauņiem, kas viņu drosmīgajam pasākumam bija pievienojušies Zviedrijā, ieradās Palmbīčas kūrortā, Floridā. 16 metru garā laiva braucienu bija veikusi divos mēnešos. Kad bēgļus internēja un draudēja sūtīt atpakaļ, par viņiem ieinteresējās 37 gadus vecais labdarības organizācijas darbinieks Kerols. Pēc nebeidzamiem braucieniem un Vašingtonu viņš ieguva savā pusē Ziemeļdakotas štata republikāņu senātoru Viljemu Langeru, kas beidzot panāca latviešu atbrīvošanu. Pagājušajā nedēļā viņi atstāja karantīnu. Vairāki Nudžersijas štata iedzīvotāji noslēguši līgumus ar ASV imigrācijas dienestu par ieceļotāju nodarbināšanu. Arī viņus pratis ieinteresēt Kerols. Latviešu grupā ir 9 vīrieši, divas sievietes un pieci bērni. Igauņi vēl arvien atrodas Ellisa salā un par viņu atbrīvošanu rūpējas citas grupas.

NYHT

DP uz Austrāliju dosies no Dženovas ostas

AR SEPTEMBRI ČETRI KUĢI DP PĀRVEŠANAI UZ AUSTRĀLIJU

„IRO līdz šim nevarēja dot kuģus DP nogādāšanai uz Austrāliju, kāpēc darbā pieņemto cilvēku pārvešana uz šo zemi aizkavējusies" — paziņoja Austrālijas konsuls Falingbosteles emigrācijas centrā DP pārstāvjiem. „Ar septembri Austrālijas rīcībā uz ilgāku laiku būs 4 kuģi, kurus izlietos DP pārvešanai uz viņu jauno dzīves vietu. Divi no šiem kuģiem katrs spēs uzņemt līdz 2000 izceļotājus. Kuģu braucienu saraksts jau sastādīts. Lai pavairotu braucienu apgrozību, uz Austrāliju nebrauks no Vācijas, bet gan Dženovas ostas Itālijā. Ar to katrs brauciens arī saīsināsies par vienu nedēļu. Turpmāk visus DP, kas izceļos uz Austrāliju, no emigrācijas centriem ar vilcienu nogādās Itālijā. Tur sāksies tālākais jūras ceļojums."

Konsuls vēl uzsvēra, ka reizē ar vieniniekiem uz Austrāliju pārvedīs arī pieņemtās ģimenes. Priekšroka pirmos transportos būs tiem DP, kas uz pārvešanu visilgāk gaidījuši. Šādas DP ģimenes visvairāk atrodas Falingbosteles un Ventstorfas emigrācijas centra, Falingbostelē austrāliešu komisija darbību atsāka 13. jūlijā. Veselības pārbaude šoreiz atkal ir stingra, un daļai pārbaudīto DP jāizdara jauni rentgena uzņēmumi un citi izmeklējumi.

R. T.

Kad mūsu skolas iegūs oficiālu atzīšanu

BALK jau ilgāku laiku pūlas, lai mūsu skolas pielīdzinātu attiecīgajām Bavārijas mācības iestādēm. Tagad saņemts LCK izglītības nozarei adresēts Bavārijas kultusministrijas raksts, kurā norādīts, kā visām ārzemnieku skolām Bavārijā nepieciešama formāla kultusministrijas vai citas piekritīgas valsts iestādes atzīšana. Tāpēc ministrijai vajadzīgas sīkākas ziņas par atsevišķām skolām un skolotājiem. Visas latviešu skolas — augstskolas, ģimnazijas, arodskolas un tautskolas lūgtas līdz 20. aug. izpildīt īpašas aptaujas lapas. Viena lapa ar 21 jautājumu jāizpilda skolu pārziņiem, bet otra, kurā ir 15 jautājumu, atsevišķiem skolotājiem. Aptaujas lapas jānosūta atpakaļ skolu nodaļai, kas pēc ziņu pārbaudes tās atdos kultusministrijai.

Tām skolām, kuru adreses ministrijai bijušas zināmas, aptaujas lapas piesūtītas tieši. Ministrija lūdz iesniegt arī bērnu dārzu sarakstus. Bērnu dārzu pārziņiem jāizpilda aptauja ar 5 jautājumiem.

J. Amtmanis

Lūgs bezmaksas mācības DP studentiem

BALTIEŠU CK PĀRSTĀVJU APSPRIEDE GEISLINGENĀ

Pēc naudas reformas grūtumos nonākuši DP studenti, kāpēc baltiešu CK pārstāvji 13. jūl. sanāksmē Geislingenā nolēma izdarīt iesniegumu ASV armijas pārstāvjiem pie Bavārijas, Virtembergas — Bādenes un Hesenes kultusministrijām, lūdzot DP studentus vācu augstskolās atbrīvot no mācību maksas. Vēl nolēma lūgt okupācijas iestādes pieņemt studentus brīvdienās darbā, lai rastos iespēja līdzekļu sagādei dzīvokļu samaksāšanai. Atzina arī, ka jālūdz IRO un armijas vadība, lai DP nometnes pārvietotu tikai visnepieciešamākos gadījumos un pārvietošanā atsevišķo tautību iemītniekus izvietotu kopā.

Pārrunājot gaidāmo ieceļošanu ASV, atzina, ka pirmajiem aizbraucējiem jābūt tādiem, kas cienīgi pārstāvētu Baltijas tautas, tā nogludinot ceļu pārējiem braucējiem.

Atzina, ka Baltijas tautu pārstāvjiem principiālos jautājumos INKOPFā jāsaskaņo rīcība un jāuzstājas kopīgi. Vēl pārrunāja, ka jāmēģina saņemt no vācu iestādēm savā laikā neizmaksātās algas un izdarītos atvilkumus (pensijām uc.) no algām, ja par to uzglabājušies pierādījumi. Daudziem baltiešu DP ir vācu iestāžu dokumenti par dzīvā un nedzīvā inventāra atsavināšanu bez maksas. Atzina, ka būtu ieteicams šādus gadījumus reģistrēt, lai celtu prasības pret vācu iestādēm.

Baltiešu CK pārstāvju sanāksmē Geislingenā no latviešiem piedalījās LCK kancelejas priekšnieks J. Venners.

Nometņu dzīve

BOSTONĀ jau vairāk nekā 50 gadu dzīvo 80. g. v. latviešu patriots Roberts Cers ar kundzi Grietu, kurai 74. g. Cers ir Bostonas latviešu nacionālās apvienības bibliotēkārs, bet tā dzīvesbiedre mājkalpotāja. Viņa no amerikāņiem savākusi ap 2 tonnu drēbju, pati atnesusi mājās, izmazgājusi, vakara stundās savedusi kārtībā un daudzos sainīšos drēbes nosūtītas uz Vāciju. Šie sainīši nenāk no bagātības, bet tautiešu postam līdzjutējas sirds.

NO BAMBERGAS nometnes ASV ieradies mācītājs Eduards Eidiņš, kas kopš 1922. g. bija Rīgas metodistu draudzes gans. Viņš tagad dzīvo Nortportā, Mičiganā, kur atkal darbojas par mācītāju. Eidiņš jau paspējis vairākās sanāksmēs amerikāņus iepazīstināt ar mūsu stāvokli. Par Ed. Eidiņa un viņa ģimenes ierašanos ASV turienes laikraksts „Nortport Tribune" rakstā „Jaunie amerikāņi" atzīmē, ka atbraucēji jūtas laimīgi, atbrīvojušies no tā posta, kas cilvēkiem jāpiedzīvo Vācijā.

FALINGBOSTELES emigrācijas centrā latviešu ir jau vairāk nekā pustūkstotis. Noorganizēta ev. lut. draudze, ko vada māc. Mužiks, šejienes YMCAs darbinieks. Par draudzes priekšnieku izraudzīts Dzirne, bet dāmu komiteju vada Geistaute. Notikuši vairāki dievkalpojumi. Latviešu pārstāvniecības angļu valodas kursus vada I. Knēve. Angļu valodas apmācība ir arī YMCAi. Latviešu tirdzniecības pasākums pēc naudas reformas atjaunojis darbību, apgādājot centra iemītniekus ar dārzājiem. Latviešu komiteju vada Unitāns.

INFORMĀCIJAS brošūru angļu valodā par latviešu DP dzīvi Memingenā, kas domāta amerikāņu, angļu un IRO augstākās administrācijas informēšanai, izdevusi Memingenas latviešu komiteja. Starp citu aprādīts arī sliktais uztura stāvoklis. Brošūra jau nonākusi IRO darbinieku rokās un paziņots, ka pārtikas stāvokli pārbaudīs.

KLEINKECAS Ausmas nometnē par latviešu komitejas priekšsēdi ievēlēja Jūliju Ozoliņu, bet komitejā Jāni Zābaku, Igoru Mamantovu un Jāni Ozoliņu. Nekandidēja līdzšinējais komitejas priekšsēdis Voldemārs Poriņš, kas šajā amatā bija ievēlēts trīs reizes pēc kārtas.

MĒRBEKAS latviešu komitejas vēlēšanās 3 vīri apstaigāja iemītnieku dzīvokļus, aicinot tautiešus balsot. Piedalījās ap 85 proc. balstiesīgo vēlētāju. Komitejā ievēlēja V. Bērziņu, J. Kivīti, Fr. Bauci, J. Priedīti, V. Priedīti, V. Dunkeli un V. Zvirbuli. Viņi no sava vidus ievēlēs komitejas priekšsēdi.

EABENHAUZENAS nometnes latviešu komitejā ievēlēti Voldemars Bruniņš, Olģerts Krēsliņš, Ilga Kalēja, Kārlis Hofšteters, Pāvils Melnacis un Jānis Jauntirāns. Vēlēšanās no 699 balstiesīgajiem nometnes iedzīvotājiem piedalījās 420. Par komitejas priekšsēdi izraudzīts Olģerts Krēsliņš.

VEISENBURGĀ ievēlēta jauna latviešu komiteja. Par tās priekšsēdi ievēlēts K. Kalniņš Vēlēšanās piedalījās 86 proc. balstiesīgo tautiešu.

Daži iet, citi nāk

DZĪVE VIRCBURGAS CENTRĀLAJĀ NOMETNĒ

Daži iet, citi nāk. Tā šodien ir Vircburgas Centrālajā nometnē — vienā no latviešu lielākajām trimdinieku mītnēm Vācijā. No 1. janv. līdz 30. jūnijam uz Austrāliju aizbraukuši 39 tautieši, Kanādu 22, Beļģiju 8, Angliju 7, Venecuēlu 4, Šveici 2 un Franciju 1. Aizbraukšana turpinās. Darbiem Austrālijā atkal pieņemts 41 cilvēks. Kanādā 18 un Venecuēlā 46. Mūžības gaitās no nometnes nesen šķīrās pirmais Latvijas ģenerālkonsuls Pēterpilī Vilis Šamils. Pēc pirmā pasaules kara viņš no Krievijas dzimtenē palīdzēja atgriezties ap 50 000 tautiešiem, bet tagad pats guldīts trimdas zemē.

Kaut aizbraucēju samērā daudz, telpu trūkums Centrālajā nometnē sevišķi sāpīgs tieši pēdējās dienās, jo Ziemeļu nometnē viena ēka tikko atbrīvota IRO galvenās mītnes vajadzībām un 300 turienes iemītnieku, galvenokārt ģimeņu cilvēki, pārvietoti uz Centrālo nometni.

Pēc valūtas reformas ievērojami samazināts nometnes komitejas darbinieku skaits. Nav vēl arī garantijas par to, vai izdosies sagādāt līdzekļus pat šo cilvēku atalgošanai. Par nometnes caurbraucēju viesistabu lietošanu, atskaitot mākslinieku, sportistus un oficiālos viesus, turpmāk būs jāmaksā 1 DM diennaktī.

Bailēs no kara krievu imigranti tiecas pāri okeanam

Jaunie krievu emigranti Parīzē, pretēji saviem priekšgājējiem pēc 1917. g., tiecas atstāt Eiropu un izceļot pāri okeanam, ziņo „New York Herald Tribune" korespondents. Emigranti baidoties no strauja padomju iebrukuma Rietumeiropā un piespiedu repatriācijas uz Padomju Savienību. Francijā esot aptuveni 20.000 krievu, kas tur nokļuvuši kopš kara beigām, pa lielākai daļai ar viltotiem dokumentiem, lai izvairītos no piespiedu repatriācijas. Viņi apgalvo, ka esot DP no Polijas, Baltijas vai Balkānu valstīm. Tie, kam izdevies no IRO iegūt DP statusu un arī pārējie, tiecoties izceļot visvairāk uz Ziemeļ- un Dienvidameriku.

Bēgšana no komūnisma gan esot vienīgā kopējā iezīme jaunajiem un vecajiem krievu emigrantiem. Pēc pirmā pasaules kara Francijā apmetušies ap 80.000 krievu emigrantu izveidoja īpaši krāsainu koloniju Parīzē ar daudziem grāfiem un knaziem, kas vadīja restorānus, spēlēja naktsklubos balalaikas vai vadīja taksametrus. Turpretim tagadējie bēgļi vairumā esot ar praksi lauksaimniecībā un rūpniecībā, un tādēļ Francija tos labprāt paturētu. Bet, kaut gan emigranti dzīvi Francijā atzīst par pietiekami brīvu un demokrātisku, viņi tomēr baidoties tur palikt. Daļa atradusi darbu fabrikās un uz laukiem. Franču arodbiedrības viņus atbalstot, un Parīzē nodibināts jauns krievu laikraksts.

NYHT

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Kļaviņš, Vurcachā

DIVI GALI

Rakstu: „Divu gadu darbs — viens priekšlasījums" (Latvijas 6. jūlija n-rā) gribētu papildināt ar sekojošu piemēru.

Kādā nometnē, tālu no centriem, pusgada laikā notikuši divi literāriski sarīkojumi ar profesoru un rakstnieku piedalīšanos. Ieeja bija brīva, bet zāle patukša. Šai pašā laikā ar pašu spēkiem bija četri priekšlasījumi — zāle vēl tukšāka! Pēc naudas reformas pilnsapulcē kāds tautietis norādīja, ka komitejas līdzekļu vajadzībām šākumam būtu jāziedo kāda artava. Oponēja kāds jaunietis un rezumēja: komitejas darbībā vērojama kūtrība, nav nekas rikots līdzekļu sagādei.

Jājautā, kāds stāvoklis būtu, ja pieminētie sarīkojumi būtu bijuši pret iecijas maksu?

Varbūt jārīko ballītes, kā kādā kaimiņu nometnē, kur Jāņu svinēšana beigusies pavisam nelabi? Pielaižu, ka tad oponenta rezumējums skanētu: komiteja nav kūtra.

Tanki pret

GAIDA

Sestdien Rietume
tru prezidents De
zīmīgas uzvaras pār
kad atentāts pret T
stī. Komūnistiem
prošitu. Generālstr
tiksmi un rūpnīcas
sināja strādniekus
val apcietināja. 36
i streikotāji) un vai

Visilgāk nekārtības
ījā. Vēl sestdien tur
kšās strādnieki bija
šies un dažās vietās
ņēmējiju līzdas, kas
ās smilšu maisiem.
ēja beidzot guva virs
un Turinā policija
ierokļu krājumus. Vie
apgabalā cīnās vēl tu
kārtējos kalnos nociet
5000 komūnistu, pret
4 batalioni karavīru,
plašmu iecēji, tanki un
nas. Visi pievedceļi n

Ministru prezidents
paskaidrojis, ka jau
valdība izstrādās jaun
iekšu, kas ierobežos st
Sestdienas deputātu k
ieceļās nopietns kaut
un kristīgo demokrātu
sākās pēc tam, kad kā
runātāju traucēja sta
Par kautiņu amizējās
romiešu, kas ar inter
notikumos uz ielas. K
devis iekšlietu minist
1 milj. līru. Ministrs
jis tām ģimenēm, kurā
mieros kritis kāds poli

Tolaik veselības stā
nerada bažas. Sestdie
mūnistu vadonim gan

Amerikāņu

(Turpinājums no

ēlākā no sankcijām va
nāmas kanāļa noslēgša
kuģiem. Daži lietprat
domā, ka rietumvalstīm
nēģināt salauzt krievu
brunotiem apgādes k
Berlīni, ziņo „Daily Ma

Anglu licencētais Be
graf" ziņoja, ka, pēc pa
zemju iekšlietu ministr
būšot vajadzīga policija
ta apbruņošana visā jos
gi varētu likvidēt varbū
rus. SED apriņķās li
esot radījusi padomju g
tama samazināšana va
tās, kur komandantiem
kal ap 100 kareivju uz
iedzīvotāju. Turpretim T
„Telegraf", varot novēr
motorizētu vienību kon
Pēc „Neue Zürcher Zei
mācijas, no Drēzdenes
Frankfurtes pie Oderas
joslas pilsētām uz Ber
sektoru esot pārceltas sti
policijas" vienības, ko a
šiem uzdevumiem, ja
dēļ Berlīnē izceltos mi
jumi.

Par padomju draudie
tot" satiksmi gaisa kori
laikraksts „Observer" no
dus draudus nedrīkstot
kas nav sagatavojies v
iespējai. Tādēļ arī riet
jāsagatavojas katrai varb
ily Mail" domā, ka būtu ja
arī iespējai vajadzības g
varu panākt sauszemes u
atvēršanu uz Berlīni. B

Palestīnā a
pamiers

Svētdien pl. 17 Palestī
stājās pamiers, pēc tam
arabi bija pieņēmuši Dro
mēra rezolūciju. Anamā š
notikusi drāmatiska a
apspriede, kurā līdz pēdē
Sīrija katēgoriski pretoju
ra noteikumiem. Drošība
adresētajā telegrammā
nojuši, ka pamieru viņi
nilgi pēc UN un lielvalstu
Telegrammas beigās Dro
me lūgta noteikt pamie
termiņu un rūpēties, la
Palestīnā neieceļotu
pārstāvis no Tuvajiem
ziņo, ka Anamā un Kairā
demonstrācijas, kurās pr
protestēt.

Kaut arī abas puses pie
pamieram, arabu artilerij
kas ritā atklājusi uguni
pārvaldes ēku Jeruzalem
Piektdienā ziņoja SWF.
otrdienu uzbrukumus es
arī arabu leģions.

BBC

Tanki un izplētņu lēcēji pret nemierniekiem

GAIDA ŠĶELŠANOS ITAĻU ARODBIEDRĪBĀS

Sestdien Rietumeiropas prese un radiofoni ziņoja, ka Itālijas ministru prezidents De Gasperi nepilnu trīs mēnešu laikā ieguvis divas nokad atentāts pret Toļati bija izraisījis nemierus un sadursmes visā valstī. Komūnistiem arī šoreiz neizdevās izsist no tā nekādu lielo profitu. Ģenerālstreiks beidzās jau piektdien, dzelzceļi atjaunoja satiksmi un rūpnīcas darbu. Vairākās vietās Romā aģitātori gan musināja strādniekus streikus turpināt, bet policija viņus izklīdināja vai apcietināja. 36 stundu nemieru bilance ir 14 nonāvēti (7 policisti un 7 streikotāji) un vairāk nekā 200 ievainoti.

Visilgāk nekārtības turpinājās Milānā. Vēl sestdien tur vairākās fabrikās strādnieki bija aizbarikadējušies un dažās vietās pat ierīkojuši ložmetēju lizdas, kas bija nocietinātas smilšu maisiem. Bet arī te policija beidzot guva virsroku. Livornā un Turīnā policija uzgājusi lielus ieroču krājumus. Vienīgi Toskanas apgabalā cīņas vēl turpinās. Apkārtējos kalnos nocietinājušies apm. 3000 komūnistu, pret kuriem izsūtīti 4 bataljoni karaviru, ko atbalsta izplētņu lēcēji, tanki un bruņu mašīnas. Visi pievedceļi nosprostoti.

Ministru prezidents De Gasperi paskaidrojis, ka jau tuvākā laikā valdība izstrādās jaunu likumprojektu, kas ierobežos streiku tiesības. Sestdienas deputātu kameras sēdē izcēlās nopietns kautiņš komūnistu un kristīgo demokratu starpā. Tas sākās pēc tam, kad kādu komūnistu runātāju traucēja starpsaucieniem. Par kautiņu amizējās daudzi simti romiešu, kas ar interesi klausījās notikumos uz ielas. Kāds italis nodevis iekšlietu ministram Scelbam 1 milj. līru. Ministrs naudu sadalījis tām ģimenēm, kurās pēdējos nemieros kritis kāds policijas ierēdnis.

Toļati veselības stāvoklis vairs nerada bažas. Sestdienas rītā komūnistu vadonim gan sākās plaušu karsonis, bet ar penicilīna palīdzību tas drīz vien pārvarēts. Svētdien veselība bija tik tālu atlabojusies, ka ārsti pat nepublicēja parastos biļetēnus, kas līdz tam parādījās divi reizes dienā. No Romas ziņo, ka Toļati pagaidām nav informēts nedz par ģenerālstreiku, nedz nekārtībām, ko tas izraisīja. Apcietinātā atentāta rīkotāja Balantes somā atrastas 50 līras un Hitlera „Mein Kampf".

Cerēto panākumu vietā komūnisti laikam piedzīvos visai nepatīkamu vilšanos, ziņo BBC pārstāvis no Romas. Proti, gaidāma itaļu strādnieku arodbiedrību sašķelšanās. Minēto organizāciju kristīgo demokratu un sociālistu pārstāvji paziņojuši, ka tie izstāsies no apvienības, ja komūnisti nemainīs savu līdzšinējo taktiku. Boloņā un Livornā izstāšanās jau notikusi. Nepatīkamu pārsteigumu sagādājis arī kreiso sociālistu paziņojums, ka tie vēlas no jauna iestāties otrā internacionālē. Tas publicēts partijas laikrakstā „Avanti". „Mēs nevēlamies apvienoties ar komūnistiem", deklarējuši kreisie sociālisti, „bet vienīgi sastrādāties". Raksta beigās izteikta doma, ka Itālijā būtu jārada apvienota sociālistu partija. Šādu pašu uzskatu pauž arī sociālistu ūnija.

BBC, M, St, BB

Amerikāņu supercietokšņi ierodas Eiropā

(Turpinājums no 1. lpp.)

ālākā no sankcijām varētu būt Panāmas kanāla noslēgšana padomju kuģiem. Daži lietpratēji joprojām domā, ka rietumvalstīm vajadzētu mēģināt salauzt krievu blokādi ar bruņotiem apgādes konvojiem uz Berlīni, ziņo „Daily Mail".

Angļu licencētais Berlīnes „Telegraf" ziņoja, ka, pēc padomju joslas zemju iekšlietu ministriju ziņojuma, būšot vajadzīga policijas pastiprināta apbruņošana visā joslā, lai sekmīgi varētu likvidēt varbūtējus nemierus. SED aprindās lielu nemieru esot radījusi padomju garnizonu jūtama samazināšana vairākās pilsētās, kur komandantiem paliekot tikai ap 100 kareivju uz 30.000—50.000 iedzīvotāju. Turpretim Tīringijā, ziņo „Telegraf", varot novērot padomju motorizētu vienību koncentrējumus. Pēc „Neue Zürcher Zeitung" informācijas, no Drēzdenes, Leipcigas, Frankfurtes pie Oderas uc. padomju joslas pilsētām uz Berlīnes krievu sektoru esot pārceltas stipras „tautas policijas" vienības, ko apmācot īpašiem uzdevumiem, ja saspīlējuma dēļ Berlīnē izceltos miera traucējumi.

Par padomju draudiem „pārkārtot" satiksmi gaisa koridoros angļu laikraksts „Observer" norāda, ka tādus draudus nedrīkstot izteikt tāds, kas nav sagatavojies visļaunākajai iespējai. Tādēļ arī rietumiem esot jāsagatavojas katrai varbūtībai. „Daily Mail" domā, ka būtu jāsagatavojas arī iespējai vajadzības gadījumā ar varu panākt sauszemes un ūdensceļu atvēršanu uz Berlīni. Bruņoti konvoji gan jau līdzinātos kara darbībai, un ja angļu valdība uz to nebūtu sagatavojusies, tad labāk būtu to nemaz nesākt. Arī „News Chronicle" atgādina, ka pirms izšķiršanās par tālāko rīcību esot svarīgi saglabāt skaidru galvu.

BBC, M, St, BB, NYHT, NZ, DM

Kominforms neatzīst Dienvidslavijas komūnistu kongresa lēmumus

Rīt Belgradē sāksies dienvidslavu komūnistu partijas kongress, kas var būt visai nozīmīgs līdzšinējos notikumos. Lai gan ielūgumus uz to noraidījušas visu pārējo valstu komūnistu partijas un kominforms deklarējis, ka neatzīs kongresa lēmumus, Tito soļo droši pasāktajā virzienā. Vēl kongresa priekšvakarā „Borba" publicējusi rakstu, ka Dienvidslavija vienmēr vēlējusies labas attieksmes ar Padomju Savienību. Nevienas valsts komūnistiskajā presē neesot bijis tik daudz informācijas par padomju sasniegumiem kā dienvidslavu. Lai iegūtu strādnieku simpatijas, viņš šestdien izdevis rīkojumu pazemināt par 30 līdz 50 proc. zemnieku ražojumus. Daudzi tirdzinieki šī iemesla dēļ aizgājuši mājās ar visām precēm.

BBC, NYHT

Palestīnā atkal pamiers

Svētdien pl. 17 Palestīnā atkal iestājās pamiers, pēc tam kad arī arabi bija pieņēmuši Drošības padomes rezolūciju. Anamā šai sakarībā notikusi drāmatiska arabu līgas apspriede, kuŗā līdz pēdējai minūtei Sīrija katēgoriski pretojusies pamiera noteikumiem. Drošības padomei adresētajā telegrammā arabi paziņojuši, ka pamieru viņi pieņem vienīgi pēc UN un lielvalstu spiediena. Telegrammas beigās Drošības padome lūgta noteikt pamieram beigu terminu un rūpēties, lai šai laikā Palestīnā neiecelotu žīdi. BBC pārstāvis no Tuvajiem austrumiem ziņo, ka Anamā un Kairo notikušas demonstrācijas, kuŗās prasīts cīņu turpināt.

Kaut arī abas puses pievienojušās pamieram, arabu artilerija pirmdienas rītā atklājusi uguni pret žīdu pārvaldes ēku Jeruzalemē, vakar pēcpusdienā ziņoja SWF. Naktī uz pirmdienu uzbrukumus esot izdarījis arī arabu leģions.

BBC, BB, M

Dienvidafrika gatavojas pārtraukt diplomātiskās attieksmes ar PSRS

Reuters ziņo, ka Dienvidafrikas ūnijas valdība vairākās slepenās sēdēs apspriedusi pašreizējo stāvokli pret Padomju Savienību. Labi informētas politiskās aprindas Johanisburgā izsakās, ka sagaidāma diplomātisko attieksmju pārtraukšana starp Dienvidafriku un Padomju Savienību. Pēdējā laikā tautas noskaņojums pret komūnismu ļoti pasliktinājies. Bez tam tagadējais ministru prezidents Malāns savā vēlēšanu programmā solījis padomju konsulātu slēgšanu. Domā, ka agrāk solīto tagad viņš tiešām iedzīvinās.

St.

DAŽOS VĀRDOS

No kara čechi nebaidīšoties tik ilgi, izteicies ministru prezidenta vietnieks Firlingers, kamēr tiem draugos būšot Padomju Savienība un Rietumeiropas strādnieki, kas trīcot, tikko dzirdot vārdu karš.

Bernē apcietināts rumāņu tirdzniecības atašejs Vitianu, kas sistēmatiski sūtījis savai valībai slepenu informāciju par Šveices saimniecību.

Okeana dibenā atrodas vēl viena nesprāgusi atombumba, vakar pēcpusdienā ziņoja Baden-Badenes raidītājs. Tas esot kļuvis zināms tikai tagad. Bez divām atombumbām, kas nomestas uz Hirošimu un Nagasaki, uz Japānu kuģi vesta vēl trešā, bet kuģis ar visu bumbu nogrimis.

Oderas-Neises līniju par vēsturisku Polijas robežu sestdien nosaucis Maskavas radio.

Kādu itaļu komūnistu, kas vēlēšanu propagandas runā nosaucis pāvestu par „kara noziedznieku", tiesa sodījusi ar 8 mēnešiem cietumā.

Nacionālizēs visas katoļu skolas Rumānijā. Tas darīts tāpēc, lai „saglabātu ticības brīvību", deklarējusi valdība.

Andrejs Gromiko, kas divi gadus pārstāvēja Padomju Savienību UN, zviedru tvaikonī „Gripsholm" atstājis Ņujorku, lai atgrieztos Maskavā.

Mukdenas 2 milj. iedzīvotāju gaisa ceļā apgādā Ķīna. Pilsētu jau kopš ilgāka laika ielenkuši komūnisti.

Veseri, sirpi un padomju zvaigzni no spiedogiem un karogiem nolēmusi izņemt Bavārijas komūnistu partija, jo „tas vairs neatbilst partijas jaunajai politikai un dabai".

„No diversantiem un kaitīgiem elementiem" savas rindas vienbalsīgi nolēmusi iztīrīt Polijas strādnieku resp. komūnistu partija.

Sakert olimpiskās uguns nesēju saviem piekritējiem Peleponesā pavēlējis grieķu nemiernieku vadonis ģen. Markoss.

Markoss apsolījis Tito Maķedoniju

Ankārā pagājušās nedēļas beigās publicēta sensācionāla ziņa, ka grieķu nemiernieku vadonis ģenerālis Markoss priekš 5 nedēļām parakstījis slepenu līgumu ar Tito, kuŗā apsolījis Dienvidslavijai trīs Maķedonijas provinces. Ko par to saņemtu Grieķija, pagaidām nav zināms. Tiklīdz par šo vienošanos uzzinājusi Bulgārija, tās valdība tūdaļ „izteikusi gatavību" atjaunot diplomātiskas attieksmes ar Atēnām. Arī Maskavā valdot bažas, vai maršals Tito nekāro tikai pēc visas Maķedonijas.

BB

KOMINFORMA DEJA BALKĀNOS

Vīens „izdejo" ārpus rindas „Nationaltidende"

„Latvijā nav vairs neviena latviešu komunista"

VĀCU KARA GŪSTEKNIS STĀSTA PAR APSTĀKĻIEM LATVIJĀ

Daudzi vācu kara gūstekņi atgriežas no Padomju Savienības. Daudzi viņi ilgāku vai īsāku laiku bijuši arī Latvijā, atvezdami ziņas par turienes apstākļiem. Nesen no padomju gūsta atgriezies viens tāds bij. vācu karavīrs nelielā Bavārijas pilsētiņā, kur ir arī DP nometne, un kur, tāpat kā daudzās citās vietās, vācieši uzskata DP par visu nelaimju cēloni. Ja pilsētiņā, kur šis gūsteknis atgriezies, tagad vācieši uz latviešiem sāk raudzīties citām acīm, tad tas ir gūstekņa stāsta nopelns, ko viņš pāris nedēļās paguvis izstāstīt vai visiem pilsētiņas iedzīvotājiem. Stāsts vēsta par latviešu tautas izturību un cilvēku mīlestību. „Latvija ir zeme, kur cilvēku sirdis vēl mājo Dievs!" apliecina vācu gūsteknis.

Stāstītājs sagūstīts Kurzemes frontē, ilgu laiku mētāts no vienas nometnes uz otru, līdz beidzot kā mācīts tehniķis pārcelts uz Rīgu un 1945. gada rudenī nosūtīts Daugavas tilta būves darbos. Gūsteknī bijuši novietoti trijās lielās ēkās Daugavas malā. Blakus vācu nometnei atradusies arī latviešu karavīru sijāšanas nometne, kur otrreizējai pārbaudei bijuši savākti visi, kas pirmajā pārbaudē pavasarī atziti par nekaitīgiem.

— Kurzemes frontē atrados no 1944. gada rudens, tāpēc latvieši un Latvijas apstākļi man nebija sveši, — stāsta gūsteknis. Zināju, ka latviešos pret vāciešiem mājo gadsimtu vecs naids. Bez tam mēs bijām sveši iekarotāji, kas ne vienmēr izturējās taisnīgi zemē, kas jau tā nesa lielus upurus. Un tomēr man nekad nebija jājūt, ka kāds pret mani personīgi parādītu naidu. Latviešiem es biju tāds pat cilvēks kā viņi paši. Viņi palīdzēja vienmēr un visur. Un ne tikai man, bet visiem gūstekņiem, kam vien bija saskare ar latviešu civilistiem.

Pie Daugavas tilta būves bez vācu gūstekņiem bija nodarbināti arī latvieši — vīrieši un sievietes, pie tam sievietes strādāja visus vīriešu darbus. Darbu virsvadība atradās kāda krievu inženiera rokās, bet atsevišķās darba grupas vadīja arī latviešu inženieri. Katrai lielajai darba grupai, 50—100 cilvēku, bija piekomandēts viens komūnists, partijas darbinieks, kas kontrolēja inženieru un tehniķu rīkojumus un bieži atcēla vienu vai otru pavēli, dodams pilnīgi pretēju rīkojumu. Tas parasti notika tādos gadījumos, kad dziļbūvju darbos inženieris bija devis kādu pareizu, bet tehniski neizglītotam cilvēkam nesaprotamu rīkojumu. Tāpat partijas vīrs ļoti bieži atcēla inženieru rīkojumus par darba aizsardzības noteikumiem, ja tie prasīja papildu darbiniekus. Partijas vīrs to visu uzskatīja par sabotāžu, lai darba procesam atrautu darba rokas. Sākumā inženieri mēģināja protestēt, bet, kad viens no viņiem, kas bija asāk nostājies pret partijas vīru, kādu dienu bez vēsts pazuda, pārējie inženieri ļāva notikumiem risināties, kā tiem tīk. Vislabākais piemērs mūsu darba ražībai un kvalitātei bija tilta posmu nostiprināšana. Uz izmūrētiem balstiem vajadzēja novietot jau iepriekš izgatavotus tilta posmus un tos nostiprināt. Pirmos divus posmus izdevās novietot labi. Nelaime sākās ar trešo.

Vispirms celamam krānam pārtrūka tērauda troses. Divas smagas dzelzs sijas iegāzās Daugavā, sev līdz aizraujot 5 strādniekus. Ieradās iekšējās drošības policijas vienība un vispirms apcietināja inženieri, apvainojot viņu nepietiekāmas drošības līdzekļu pielietošanā. Tikai pēc tam, kad visi strādnieki apstāja čekistus un apliecināja, ka aizsardzības rīkojumus, ko inženieris bija devis, partijas pārstāvis atcēla, inženieri atstāja. Bet palika arī partijas pārstāvis. Izmeklēšana turpinājās vēl divas dienas un vēlāk dzirdējām, ka Liepājā kādā fabrikā esot apcietināti divi inženieri un direktors, kas esot atbildīgi par nelaimi. Jo piegādājuši slikta materiāla kēdi.

Trešo tilta posmu beidzot novietojām. Bet tiklīdz lielajvas ar strādniekiem un celtņiem bija atvilktas nost, posms ar milzīgu troksni iegāzās Daugavā. Darbus atjaunoja tikai pēc nedēļas. Inženieris bija palicis savā postenī, bet partijas pārstāvis bija nomainīts.

Vienu dienu, ejot uz darbu, dzirdēju saucam no blakus sētas: „Kamerad!" Tur bija novietoti latviešu karavīri, bet satikšanās ar tiem bija noliegta. Tomēr piezagos pie sētas un paņēmu pasniegto vēstulīti ar lūgumu nodot nosūtīšanai pēc adreses. Vairākas dienas nēsāju vēstuli līdzi, bet beidzot kādā darba pārtraukumā sanēmos un piegāju pie latviešu inženiera, kas vadīja mūsu grupu. Pasniedzu viņam vēstuli, teicu, ka atradu to uz ielas, un lūdzu, vai nevar nosūtīt. Ja līdz tam neticēju brīnumiem, tad tagad ticu. Inženieris paņēma vēstuli un nobālēja. Tikai nākamā dienā, kad viņš atkal pienāca pie manis, dabūju zināt, ka vēstules nodevējs ir mūsu inženiera brālis, par kuŗu ne viņam, ne mātei nebijis nekādu ziņu. Biju spiests atzīties, kā vēstuli ieguvu, un nākamās dienās vēl vairākkārt biju pastnieks, piegādājot vēstules un sīkus sainīšus.

Jaunajam inženierim tomēr nelaimējās. Pēc tam, kad Daugavā otrreiz iegāzās tikko uzceltais posms, viņš pazuda, bet strādniekiem paziņoja, ka inženieris apcietināts par kaitniecību. Viņa vietā nāca krievu inženieris no Vladivostokas, bet arī tam neklājās labāk. Trešais tilta posms neturējās un neturējās. Pastāvējis 4 dienas, tas no jauna iegāzās Daugavā. Mani vēlāk pārvietoja darbā uz Vefu, bet no bij. darba biedriem dzirdēju, ka posms gāzies pavisam 14 reizes. Gandrīz tikpat daudz reižu mainījās inženieri un zemākie darbu vadītāji. Ja man tagad būtu pa dzelzceļu jābrauc uz Rīgu, tad gan jau Torņakalnā kāptu ārā un atlikušo ceļa gabalu ietu kājām.

Strādājot Vefā, dabūju labāk novērot pilsētu. Postījumi bija, bet katrā ziņā ne tik lieli, lai varētu sacīt, ka Rīga ir nopostīta.

Nedzirdēju gan par masu apcietināšanām, toties nebija dienas, kad no mūsu fabrikas nenozustu kāds strādnieks. Tā tas bija visur. Apcietināšanas bija sistēmatiskas. Rīgas ielās redzēju daudz mongolu tipa civilistu un strādnieki runāja, ka latviešu Rīgā pēc pāris gadiem būšot maz.

Par spīti nedrošībai, latvieši tomēr ir saglabājuši savu spītību un drosmi. Ik dienas varēja dzirdēt pret boļševikiem vērstus vārdus, un man bija tāda sajūta, ka visa latviešu tauta saslēgusies ciešā un slepenā brālībā, tikpat kā brīvmūrnieku ložā, un viens otru uzskatīja par sabiedrotiem un komūnisma preiniekiem. Divus gadus biju kopā ar latviešu strādniekiem un, liekas, nemaldīšos, teikdams, ka Latvijā nav neviena latviešu komūnista. Ari tie vairs nav komūnisti, kas kādreiz senāk bija iestājušies partijā.

Vēl arvien mežos darbojas arī latviešu partizāni. Tie ir visu latviešu sirdīs. Un kaut gan prāts apzinās šīs cīņas bezcerību, sirds tomēr tie... Īstenībā nevar runāt par cīņu starp padomju armiju un partizāniem, jo it kā pastāv nerakstīta vienošanās, ka armija un partizāni viens no otra izvairās. Partizāni vērsas tikai pret komūnistu iekšējām pārvaldes iestādēm un mēģina atbrīvot apcietinātos no cietumiem un izsūtīto transportiem.

— Es domāju, ka pazīstu latviešus, — nobeidz stāstu vācu gūsteknis, „un man ir kauns, kā mani tautieši te izturas pret latviešiem, kas zaudējuši visu. Man Latvijā nabadzīgā strādnieka sieva, riskējot ar savu brīvību, nesa katru dienu gabalu maizes un desas, ko viņas vīrs mans darba biedrs, labprātīgi atlicināja no sava nabadzīgā uztura. Jums kā trūkst, nāciet un sakiet, ec centīsos palīdzēt, cik vien varu."

A. Kl.

Vācu aviāciju esot iznīcinājusi Padomju Savienība

Svētdien Padomju Savienība svinēja savas aviācijas gada svētkus. Paredzētā parāde virs Sarkanā laukuma Maskavā nenotika sliktā laika dēļ. Tā atlikta uz nākamo svētdienu. Aizsardzības ministrs maršals Bulgāņins publicētājā dienas pavēlē pateicas lidotājiem un strādniekiem par piecgades veikumiem un aicina būt modriem pret „imperiālistiem un kapitālistiem". Aviācijas spēku virspavēlnieks maršals Veršinins „Pravdā" apgalvo, ka Hitlera aviāciju satriekuši „nevis ASV vai Lielbritanijas gaisa spēki bet gan „modrie Staļina ērgļi" ur padomju lidaparāti. Amerikāņi ur franči bombardējuši vienīgi vācu rūpniecības pilsētu strādnieku kvartālus „kapitālistu un imperiālistu interesēs".

BBC

KOMISIJAS DP UZŅEMŠANAI ASV.

„Neue Zeitung" ziņo, ka Minesotas, Viskonsinas, Aijovas, Ziemeļu un Dienvidu Dakotas štati kopā vēlas uzņemt 50.000 DP un dot tiem finanču atbalstu, darbu un dzīvokļus. Arī citos štatos nodibinātas komisijas DP uzņemšanai. Iecelošanas likumā paredzētā trīs viru komisija iecelošanas realizēšanai paplašināta līdz 13 personām. Izteiktas cerības, ka praksē likumu varēšot piemērot liberālāk nekā tas uzrakstīts.

maksas
studentiem
SPRIEDE GEISLINGENĀ

altiešu CK pārstāvju sanāksme
slingenā no latviešiem piedalī
K kancelejas priekšnieks J. Vec
s.

Daži iet, citi nāk
VE VIRCBURGAS CENTRĀLĀ
JĀ NOMETNĒ

aži iet, citi nāk. Tā šodien
cburgas Centrālajā nometnē
ā no latviešu lielākajām trimdā
u mītnēm Vācijā. No 1. janv.
30. jūnijam uz Austrāliju aiz
kuši 39 tautieši, Kanādu 22, Be
8, Angliju 7, Venecuēlu 4, Šveici
Franciju 1. Aizbraukšana tur
s. Darbiem Austrālijā atkal pie
ts 41 cilvēks, Kanādā 18 un Ve
ēlā 46. Mūžības gaitās no nomet
nesen šķīrās pirmais Latvijas ģe
konsuls Pēterpilī Vilis Šamlis
pirmā pasaules kara viņš no Krie
dzimtenē palīdzēja atgriezties
0 000 tautiešiem, bet tagad pats
ts trimdas zemē.
ut aizbraucēju samērā daudz
trūkums Centrālajā nometnē
ķi sāpīgs tieši pēdējās dienās, jo
eļu nometnē viena ēka tikko at
ta IRO galvenās mītnes va
bām un 300 turienes iemītnieku
nokārt ģimeņu cilvēki, pārvie
uz Centrālo nometni.
valūtas reformas ievērojami
zināts nometnes komitejas dar
ku skaits. Nav vēl arī garanti
par to, vai izdosies sagādāt
kļus pat šo cilvēku atalgošanai
nometnes caurbraucēju viesista
etošanu, atskaitot mākslinieku
stus un oficiālos viesus, tur
būs jāmaksā 1 DM diennakti.

ailēs no kara
ievu imigranti
tiecas pāri
okeanam

nie krievu emigranti Parīzē
i saviem priekšgājējiem pēc
g., tiecas atstāt Eiropu un ie
pāri okeanam, ziņo „New York
l Tribune" korespondents
anti baidoties no strauja pa
iebrukuma Rietumeiropā un
edu repatriācijas uz Padomju
ību. Francijā esot aptuveni
krievu, kas tur nokļuvuši kopš
beigām, pa lielākai daļai ar
em dokumentiem, lai izvairī
piespiedu repatriācijas. Viņi
o, ka esot DP no Polijas, Bal
ai Balkānu valstīm. Tie, kam
s no IRO iegūt DP statusu un
ējie, tiecoties izceļot visvairāk
meļ- un Dienvidameriku.
ana no komūnisma gan esot
ā kopējā iezīme jaunajiem un
m krievu emigrantiem. Pēc
pasaules kara Francijā apme
ap 80.000 krievu emigrantu
ja īpaši krāsainu koloniju Pa
daudziem grāfiem un kņa
kas vadīja restorānus, spēlēja
lubos balalaikas vai vadīja
etrus. Turpretim tagadējie
airumā esot ar praksi lauk
ecībā un rūpniecībā, un tādēļ
a tos labprāt paturētu. Bet
an emigranti dzīvi Francijā
par pietiekami brīvu un de
isku, viņi tomēr baidoties tur
Daļa atradusi darbu fabrikās
laukiem. Franču arodbiedri
us atbalstot, un Parīzē nodi
auns krievu laikraksts.

NYHT

VĒSTULES REDAKCIJAI

viņš, Vurcachā
DIVI GALI

u: „Divu gadu darbs — viens
sījums" (Latvijas 6. jūlija
ibētu papildināt ar sekojošu

nometnē, tālu no centriem,
a laikā notikuši divi literā
rīkojumi ar profesoru un
ku piedalīšanos. Ieeja bija
et zāle patukša. Šai pašā
pašu spēkiem bija čet
sījumi — zāle vēl tukšāka!
audas reformas pilnsapulce
tietis norādīja, ka komite
ekļu vajadzībām sākumam
iedo kāda artava. Oponēja
nietis un rezumēja: komi
rībā vērojama kūtrība, nav
kots līdzekļu sagādei.
ā, kāds stāvoklis būtu, ja
e sarīkojumi būtu bijuši
as maksu?
jārīko ballītes, kā kādā
nometnē, kur Jāņu svinē
gusies pavisam nelabi? Pie
tad oponenta rezumējums
komiteja nav kūtra.

Sācies lāpas stafetes skrējiens no Olimpijas uz Londonu

JAUNS PASAULES REKORDS VESERA MEŠANĀ

Piektdien priekšpusdienā grieķu pilsētiņā Olimpijā aizdedzināja lāpu, ar ko 29. jūlijā Londonā iedegs olimpisko uguni. Miljoniem cilvēku dažādās Eiropas valstīs tagad sagaida un izvada skrējējus, kas nes lāpu uz Anglijas galvaspilsētu. Lozanā lāpas stafetes dalībnieki apstāsies pie moderno olimpisko spēļu atjaunotāja Pjēra de Kubertēna kapa, kur notiks svētbrīdis. Tāds būs arī pie nezināmā karavīra kapa Briselē. 28. jūlijā pl. 17.45 lāpu no Kalē ar kuģi pārvedīs Anglijas krastā. Lāpas stafetes dalībnieku pēdējais posms turpināsies cauri Londonai uz olimpisko stadionu Vemblejā.

*

Pēc tam, kad Anglijas karalis Džordžs 6. svinīgi atklās olimpiskās spēles Vemblejas stadionā izlidos 700 pasta baloži, lai visai zemei paziņotu, ka sākušās pasaules sporta jaunatnes lielās sacensības.

*

Anglijas ministru prezidents Etlijs ar ģimeni vēlas būt klāt olimpisko spēļu atklāšanā, kāpēc tajā laikā paredzēto atvaļinājumu atlicis uz oktobri.

*

Pirms aizbraukšanas uz olimpiskajām spēlēm ungārs Emeriks Nemets Budapeštā sasniedza jaunu pasaules rekordu veseŗa mešanā — 59,02 m. Līdzšinējais rekords bija 59,00 m. To 1938. g. Stokholmā reālizēja vācietis Ervins Blasks.

*

„Mums ir spēcīgākā vienība, kāda ASV jebkad bijusi olimpiskajās spēlēs", teica amerikāņu olimpiskās komitejas prezidents A. Brendedže, kad 14. jūlijā ASV 331 cilvēku ekspedīcija ar tvaikoni „America" sāka ceļojumu uz Londonu. Šajā skaitā ir 260 aktīvi dalībnieki.

*

Polija, Palestīna un Burma atsaukusi piedalīšanos olimpiskajā futbola turnīrā. Nestartēs arī ungāru futbolisti, kāpēc turnīram izdarīs jaunu spēļu izlozi.

*

Pirms ceļojuma uz Londonu amerikāniete Alise Kochmane lēca augstumā 1,64 m. Šī jaunkundze Londonā būs cienīga konkurente divām kundzēm — holandiešu pasaules rekordistei Blankerei-Koēnai (viņa spēj 1,71 m!) un anglietei Tilerei. Pēdējā ir tā pati kādreizējā Odama jaunkundze, kas 1936. g. olimpiskajās spēlēs Berlīnē augstlēkšanā izcīnīja sudraba medaļu.

Latviešu volejbolisti spēlē ar amerikāņiem

Svētdien Minchenē sacentās 4 tautību DP volejbolisti, lai spēcīgākie no tiem sacenstos ar ASV volejbola vienību, kas pašreiz viesojas Eiropā. Pārbaudes turnīrā uzvarēja latvieši (Miemis, Pamiljēns, Sīpols, Bēcis, Auzenbachs, Baumanis, Liviņš), 2. ukraiņi, 3. krievi, 4. igauņi. Amerikāņu un latviešu sacīkste notika vakar vakarā Ga-Pa, bet šodien Grāfenveldā pie Regensburgas amerikāņu otrās labākās vienības pretinieki būs latvieši un ukraiņi. — DP volejbola meistarsacīkstes sievietēm svētdien Augsburgā nenotika. Sacensības pārceltas uz vēlāku laiku. V. Lagzdiņš

JAUNS TRIMDAS REKORDS LODES GRŪŠANĀ

Latviešu jaunais vieglatlēts Karolīns Rudulis vācu rīkotajās sacīkstēs 11. jūlijā Lībekā grūda lodi 14,32 m, par 4 cm labojot N. Millera trimdas rekordu. Uzvaras izcīnīja arī vēl citi mūsu sportisti. Jasis meta šķēpu 54,38 m un Ratass disku 41,32 m.

LATVIEŠU BOKSERA UZVARA PORTSMUTĀ

Portsmutā notika plašas amatieru boksa sacīkstes, veltītas Francijas kara laukos 1940. g. kritušajam angļu izcilajam bokserim G. Rekem. Bāsas pilsētas vienības sastāvā šajās sacensībās startēja latviešu pusvidējā svara bokseris Legzdiņš. Viņš vispirms pieveica angli Brovnu (Portsmuta) un pēc tam finālā Southemptonas vidējā svara bokseri Tompsonu. Latviešu sportists atmiņai saņēma skaistu sudraba kausu. K. R.

Latviešu sportisti Kanādā lūgti paziņot savas adreses Arvidam Jēkabsonam: 9536 — 107 A Ave, Edmonton, Alt. Pēc sporta darbinieku apzināšanas paredzēts dibināt sporta sekciju pie latviešu organizācijām.

Kazimirs Upenieks Valkas nometnes vieglatlētu pārbaudes sacīkstēs skrēja 1000 m 2:41,1 min. A. Rāvis meta disku 34,11 m un A. Dikerts 32,82 m. Velta Bebre skrēja 60 m 8,4 sek., bet 15 g. v. Ilze Vimba savas dzīves trešajā startā veica distanci 8,8 sek.

DP futbola meistarsacīkstēs ungāri Minchenē uzvarēja igauņus 5—0. Ungāri visus vārtus ieguva 2. puslaikā.

Lībekas vācu šacha biedrība uzvarēja Timendorfu 20—7. Lībekiešu sastāvā bija arī latvieši Dr. I. Maile, Martinsons, Teteris un Pētersons, kas visi pieveica savus vācu pretiniekus.

Igaunis Antons Rādiks sacīkstē Cikāgā zaudēja amerikāņu vidējā svara bokserim Džordžam Hernam. Pēdējais uzvarēja 10 gājienos ar punktu pārsvaru.

Itālijas futbola meistars FC. Torino dodas sacīkšu turnejā uz Argentīnu un Braziliju.

J. Sarma

TEIKA

Vairs teika tik, kas kādreiz bijis,
Ko sirds vēl klusās stundās min,
Kas svēti sāp un nav vēl dzijis.

Vairs teika tik, kas kādreiz bijis —
To visu liktens izkaisījis,
Tik sirds arvienu to vēl zin...

Vairs teika tik, kas kādreiz bijis:
Laiks baigais visu kājām min.

Māksla DP propagandas labā

Mākslinieks A. Prande savācis 260 gleznu no latviešu, igauņu, lietuviešu, poļu, ukraiņu, ungāru un armeņu gleznotājiem un pašlaik Bad Kisingenā sagatavo to tālāk sūtīšanu uz izstādi Amsterdamā. No turienes paredzēts pārvest darbus tālāk uz Briseli un Parīzi, bet pēc tam varbūt arī uz Nujorku.

Amerikāņu joslas IRO informācijas daļas šefs Sederlends-Denlingers preses konferencē ziņoja, ka pie viņa pakavējies amerikāņu impresārijs Hjuroks, kas bija paredzējis palikt Vācijā tikai divas dienas, bet palicis astoņas, jo bijis apmierināts ar lielāko daļu no DP māksliniekiem, ko viņš dzirdējis, it sevišķi ar nacionāliem ansambļiem. Iespējams, ka impresārijs atgriezīsies Vācijā vēlreiz, lai iepazītos ar vēl vairāk DP māksliniekiem. IRO štābs Ženevā izlems, kādā veidā angažēs izraudzītos DP māksliniekus.

Pistoles stobra galā

— Aizmirstiet, ka jūs kādreiz bijāt ministrs. Tādas Latvijas vairs nebūs, un es jums ieteicu to saprast. Tagad jūs esat tikai pilsonis un pie tam slikts pilsonis, — Vetrovs iesāka savu otro kacināšanu.

Es atkārtoju jau iepriekšējā reizē teikto, ka par kaut kādiem Latvijas slepeniem līgumiem neko nezinu, jo tādu nav bijis. Uz to Vetrovs pārskaitās un sāka kliegt, ka Sabiedrisko lietu ministrija propagandējusi pret kominterni.

— Tas ir tiesa — es atbildēju. — Par cik padomju un kominternes propagandisti centās iejaukties Latvijas valsts iekšējās lietās, par tik esmu pret viņiem cīnījies.

Kamēr es runāju, Vetrovs izņēma no kabatas pistoli un sāka ar to spēlēties.

*

Epizods no Alfreda Bērziņa atmiņām par Latvijas boļševizāciju. Šo darbu tuvākā laikā sāks iespiest Latvija.

Ģirts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(17. turpinājums)

Nē, kundziņ, par katru robu maksā ar robu!" viņš neapzinīgi sakustējās seglos un vanaga acīm paskatījās apkārt, kā gaidīdams, ka kaut kuŗu mirkli viņa priekšā jāparādās ienaidniekam, kam tūdaļ jāuzbrūk bez apdoma, bet aiz alkšņu ēnas melnā tumsas joma, kur sākās biezs, blāvs, caurspīdīgāks krēslas plīvurs, viss palika kā bijis — nekustīgs un mierīgs, gaišākiem sniega laukiem mainoties ar pavasara siltuma atklātiem, melnajiem zemes paugurīem.

„Kur?" viņš nervozi sarāvās, iekozdams apakšlūpā, un balsī norūca: „Kur viņš varētu būt aizjājis? Uz Vileriem?" bet nepaspējot izdomāt šo domu līdz galam, viņš palika pie pēdējā vārda, ar iereibuša cilvēka vieglumu aizmirstot tikko pārspriesto, lai tūdaļ ar visu savu iztēles spēku piekļertos jaunai domai. Tikamas, siltas strāvas plūda ķermenī, domas raisījās maigas, kā ievīstījušās mīlīgā, saldeni reibīgā tvaikā. Viņam rādījās Elza, kas šķita kustamies tepat viņa acu priekšā. Viņš redzēja spēcīga auguma sievieti ejam staltā solī pa Vileru pagalmu, atslēgām šūpojoties pie rokas. Vasaras saulē mirdzēja visas lietas, un sieviete to vidū šķita lepna, valdnieciska būte, kuŗas klātienē pagalma ošu lapas pārstāja drebēt, bites retajos baltā āboliņa ziedos mirkli apklusa zuzēt, strazds pie sava būra, kastaņa galotnē, naivā izbrīnā aizmirsa savas svilpes. Kāds pasakains miers aijājās šajā ainavā un, kā parasts, arī šoreiz, šīs ainavas svētlaimība pamodināja Kārlī savādas bailes. Tās viņš nekad nebija spējis pārvarēt; tās viņam vienmēr bija atņēmušas spēku tuvoties Elzai ar to ierasto gvelzību, ar kādu lauku vīrs cenšas iekarot sievietes uzticību. Ar zināmu pārspīlētu pašpārliecību viņš ticēja, ka reiz jānāk kādam notikumam, kas, pašam netiecoties, viņa klusās cerības vienā mirklī iedzīvinās, gluži kā liktenis viņu bija izrāvis no nicinātā simulanta stāvokļa un pacēlis pāri tiem, kas viņu pazemojuši, vai, vismaz, par viņu nebija likušies ne zinis. „Esi draudīgs, esi viltīgs . . ." viņš atcerējās Urkas simtkārt kaltos vārdus un apmierināti pasmīnēja. Vai viņš nebija labi izdarījis, kad paņēma Vileriem zirgu. Viņš būtu varējis lepni uzstāties un lietot varu, bet tā vietā bija laipni, kā atvainodamies, teicis „Ko var darīt, man pavēlēja atņemt jums zirgu. Tas esot armijas zirgs un nelietderīgi būtu to nodarbināt zemes apstrādāšanai. Bez tam — tas ir dezertējuša virsnieka zirgs . . . man ļoti žēl, Elza,' — tas bija labi teikts.

Kārļa skatiens ietvēra Vileru māju siluetu, kuŗa vidū kā spokains, dzelteni palss lakats karājās kāda loga gaismas blāzma.

„Hm . . .," virs norūca pie sevis, „vēl augšā," bet šai brīdī uguns logā izdzisa. „Kāpēc viņas tik vēlu vēl augšā?" viņš aizdomīgi prātoja. „Šajos laikos visi mēdz laikus izdzēst ugunis . . ." un Kārlim radās neatvairāma vēlēšanās doties uz Vileriem. Viņa roka jau lieca pavadu pie zirga kakla, lai novirzītu to uz Elzas māju pusi, kad pēkšņi viņš iztrūcināts saliecās un, atvilcis zirgu atpakaļ ēnā, uzmanīgi raudzījās uz priekšu. Jātnieks mulsi juta, ka viņa ķermenī asinis sākušas plūst ar tādu sparu, kā vēlētos izlauzties no dzīslām. Viņa elpa bija kļuvusi smaga, domās ložņāja kāds zvērīgs kūdītājs, kas mudināja viņu cirst papēžus zirga sānos un jonot turp, kur uzkalnā pie Vileru mājām pret debesīm kustējās kāda cilvēka ēna, dodoties uz priekšu pa Vileru tirumu ganu ceļu.

„Varbūt tas ir Ēvalds? Kāpēc tas nevarētu būt Ēvalds?" Trakoja un atkārtojās jautājums un drauds. „Sadot viņam turpat uz vietas! Nozieguma vietā!" Bet tirais saprāts pretojās: „Viņš taču nevar būt tik naivs. Atdot Kripšķi atpakaļ Vileriem."

Kārlis gaidīja, apzinoties, ka gājējs viņu pamanīs tikai tad, kad būs pienācis pie lielceļa, un atvilka zirgu vēl vairāk ēnā.

„Kas nāk?" jātnieks skaļi iesaucās, kad nācējs, klusi svilpodams, pārkāpa čaugana sniega pilno grāvi.

Uzrunātais mirkli apstājās. Atskanēja kluss smiekliņš.

„Tas esmu es," pēc mirkļa atsaucās jautra balss. „Vai tad sardzē, vai?" zobgalīgs jautājums iecirta Kārlim kā pliķi pa ausi, bet runātājs nekavējoties, mierīgu soli gribēja turpināt ceļu. Kārlis pacēlās sedlos, zirgs sāka dancot un aizgriezās priekšā Ēvaldam.

„A," tas atkal pasmējās. „Skaisti. Tev netrūkst zirgu. Tikko vienu pazaudējis, jau otram mugurā."

„Nekā neesmu pazaudējis!" drūmi ierunājās Kārlis. „Netaisi nekādus jokus," viņš mēģināja valdīt dusmas, lai varbūt sākumā ar labu varētu vest brāli pie prāta. „Ēvald, es tevi brīdinu. Ja vēl šonakt Vileru Kripšķis nebūs atpakaļ mūsu stallī, tevi rīt liks arestēt par zirga zādzību."

Ēvalds atkāpās soli un mēģināja saskatīt Kārļa seju. Puisi bija zudusi vieglprātīgā zobgaliba. Kaut kas auksts apņēma sirdi.

„Arestēs, tu saki?"

„Jā", apraut, kā tikko dzirdams šņāciens, atbalsojās atbilde. „To tu pats esi panācis ar savu vieglprātību."

„Un tev bija jāskrien žēloties par mani Urkam?" jaunākais brālis domīgi sacīja.

„Jā, vai es rīt būtu varējis veikt savus uzdevumus, skrejot pa pagastu kājām," Kārlim nezin kāpēc izspruka tāda kā atvainošanās, bet tūdaļ viņš nokaunējās par sevi. „Še nav ko gudrot. Gāda līdz rītam zirgu," viņš skarbi piebilda. „Nebūs nekādas žēlastības. Tu pazisti Urku?" un atkal viņam sanāca dusmas uz sevi. „Kāpēc Urku? Ne mani?" viņš īgni iedomājās un, mēģinādams labot, iesaucās: „Es nepiekāpšos savā prasībā, to tu zini."

„Protams," Ēvalds teica nenozīmīgi, un šī vienaldzība satrauca Kārli vēl vairāk.

„Gādā zirgu!"

„Tu jau to vienreiz teici."

„Vai viņš ir Vileros?"

„Nē," Ēvalds šoreiz atbildēja uzsvērti skaļi. „Neesmu taču nekāds muļķis, uzlaist jūs vēl Vileru sievietēm kaklā."

„Bet tu biji Vileros?"

„Nē," Ēvalds meloja. „Bet tagad eju mājās."

(Turpinājums sekos)

Toļati „laimes nagla"

Vairāk nekā 2 miljoni Italijas komūnistu savu vadoni un itaļu komūnisma „galveno atsperi" Palmiro Toļati dēvē par „Il Migliore" jeb „Labāko". Kopš viņa atgriešanās no Padomju Savienības 1944. g. martā. Itālijas komūnistu partija izaugusi par bīstamāko visā Rietumeiropā. Toļati dzimis pirms 54 gadiem. Dženovas ierēdņa ģimenē, guvis izglītību Sardinijā un labo sekmju dēļ dabūjis stipendiju Turīnas universitātē. Politisko karjēru viņš sāka itaļu sociālistu partijā, bet aizgāja no tās pēc partijas sašķelšanās 1921. g. Drīz pēc tam, sākoties fašistu režīmam, viņš uzsāka darboties pagrīdē.

Kopš tā laika Toļati, tāpat kā vairums Eiropas komūnistu vadoņu, darbojies ar dažādiem pieņemtiem vārdiem: Paoli Palmi, Erkole Erkoli uc. 1926. g. viņš atstāja Italiju un īsu laiku atklātībā parādījās kopā ar tagadējo Bulgārijas komūnistu vadoni un vienu no vecākajiem kominternes locekļiem Dimitrovu. Toļati kādu laiku bija viens no kominternes sekretāriem Dienvidrietumeiropas rajonā. 1935. g. viņš organizēja kreiso sociālistu kongresu Briselē, kas protestēja pret Italijas iņvāziju Etiopija, darbojās pilsoņu kara laikā Spānijā, kā arī Francijā. 1940. g. itaļu komūnistu līderis devās uz Maskavu, kur ar Murio Korrenti vārdu līdz 1943. g. darbojās radiofonā.

Palmiro Toļati ir prāva auguma vīrs, nēsā acenes un ļoti ciena dzīves praktiskos labumus. Ik dienu viņš mēdz izdzert gandrīz 2 litrus vīna un labi paēst. Sešos rītā viņš ar tasi stipras kafijas sagatāvojas dienas darbam komūnistu partijas galvenajā štābā Romā. Šai darbā viņam palīdz sieva un sievas brālis Mario Mantanana, kas ir komūnistu avīzes „Unita" galvenais redaktors. Toļati allaž pavada viņa miesassargs Armadino, viens no Italijas labākajiem šāvējiem.

Toļati, kā viņu raksturo „Daily Mail" līdzstrādnieks Ivens Batlers, ir māņticīgs. Viņš allaž nēsājot kabatā saliektu vecu naglu, kā amuletu pret „launu aci", viņu biedējot skaitlis 13, un viņš, cik vien iespējams, izvairoties no dienesta pienākumiem piektdienās.

DM

Prāgā atkal apcietina

Čechoslovakijas iekšlietu ministrija publicējusi paskaidrojumu, ka Prāgā šinis dienās apcietinātas 78 personas, kas piederējušas „terroristu" organizācijai un nodomājušas rīkot sabotāžas un uzbrukumus valdības locekļiem. Par pirmo upuri bijis izraudzīts aizsardzības ministrs ģen. Svoboda, ko sazvērnieki gribējuši nogalināt sokolu svētkos. Visi vainīgie „atzinušies".

Pagājušās nedēļas beigās no Čechoslovakijas izbēdzis pārtikas sagādes ministrs Maijers, kas ieradies lidmašīnā Frankfurtē, no kurienes viņš devies tālāk uz Parīzi. Maijers savā laika bija čechu eksilās valdības loceklis Londonā un piederēja sociālistu labajam novirzienam.

„New York Herald Tribune" 16. jūlijā ziņo par neapstiprinātām baumām, it kā Čechoslovakijas apsardzības ministrs ģen. Svoboda, kam bija svarīga loma komūnistu apvērsumā Čechoslovakijā un kas vadīja „tīrīšanu", tagad slapstoties kaut kur Rietumvācijā. ASV armijas štābs paskaidrojis, ka noteiktu ziņu par to neesot, bet pielaiž iespēju, ka Svoboda slēpjas, kamēr noskaidros, vai rietumvalstis viņu aizsargās.

NYHT

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuŗas saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

Chronika

R. Blaumaņa tautas lugu Launais gars iestudēs Mērbekas latviešu teātris. Pirmizrāde paredzēta augusta sākumā. Režisors O. Urbsteins. Launais gars un Šillera Vilhelms Tells, šķiet, būs „ciema kukulis" turnejai uz amerikāņu joslu, ko teātris plāno vasaras otrā pusē.

Dziedātāja Gaida Trēziņa un gleznotājs Arnolds Mazītis no Mērbekas devušies uz Angliju. Pirms aizbraukšanas Trēziņai Mērbekā bija atvadkoncerts. Par spīti naudas reformai, mērbekiešu atsaucība koncertam bija dzīva un liecināja, ka mērbekieši nav bijuši mākslas cienītāji tikai tad, kad tas materiālā ziņā neprasīja lielu atteikšanos.

Tālos krastos saueas jaunais latviešu laikraksts ASV, ko ar 22. jūniju izdod un redigē A. Brūveris Filadelfijā. Par savu galveno mērķi laikraksts min latviešu individuālu un organizāciju apvienošanu, lai kopīgiem spēkiem cīnītos par Latvijas pamattiesībām. Tālos krastos izeis divi reizes mēnesī. Redakcijas adrese: 513 N 7 St. Phila 23. Pa. USA

SLUDINĀJUMI

†

Dziļās skumjās paziņojam, ka mūsu sirdsmīļais dzīves draugs, tēvs un vectētiņš, ilggadīgais Juunpiebalgas draudzes skolotājs un ērģelnieks

Augusts Rudītis

dzimis 1880. g. 27. jūnijā, miris 1948. g. 7. jūlijā. Krematizēts Nirnbergā š. g. 12. jūlijā.

Piederīgie

PC IRO STARPTAUTISKĀ MEKLĒŠANAS APVIENĪBA AROLSENĀ MEKLĒ:

Jāni Līni, dz. 1889, no Līvāniem; Luidu Literski, dz. 1915; Leo Jofanu, dz. 1880, no Rīgas; Milovaru Lubichu, no Gisperslebenas; Klāru Lusti, dz. 21. 6. 1912, pēd. z. no Heningsdorfas; Johannu Kallu, no Liepājas; Kārli Kaleriusu, dz. 16. 1. 1928, p. z. no Augsburgas; Arnoldu Kalningu, 35 g. v., p. z. no Rostokas; Ervinu Kalningu, dz. 3. 12. 1944, p. z. no Rostokas; Vilhelmīni Kalningu, dz. 31. 8. 1905, p. z. no Rostokas; Matveju Keišu, dz. 1903, no Rīgas; Anitu Kozlovski, p. z. no Karalaučiem; Akseli Kozlovski, p. z. no Karalaučiem; Jūliju Langi, dz. 15. 9. 1907, p. z. no Berlīnes; Ninu Larionovu, 23 g. v.; Leontīni Beitiņu, dz. 1892. Nītaures pag.; Austru Briedi, dz. 1926, p. z. no Drezdenes; Elgu Briedi, p. z. no Rudolfštates; Rūdolfu Celmiņu, dz. 8. 10. 1906, p. z. Allenšteinas; Jāni Dombrovski, dz. 9. 5. 1906, p. z. no Rīgas; Viesturu Dzilumu, dz. 1. 6. 1923; Mirdzu Jumiķi, dz. 13. 5. 1919, p. z. no Ofenbachas; Teodoru Ferencu, dz. 10. 3. 1921, p. z. no Flosenbergas; Edgaru Freidenfeldu, dz. 1909; Ernestu Garni, dz. 22. 9. 1891, p. z. no Radebergas; Zinu Ginovicu, dz. 8. 10. 1920; Aleksandru Goldšmitu, dz. 28. 8. 1896, p. z. no Neiengames; Jāni Grāvīti, dz. 1919, p. z. no Stuthofas; Maimonu Grosbergu, dz. 6. 11. 1925. Rīgā; Edīti Gūmani, dz. 1906. Rīgā, p. z. no Bodenbachas; Augusti Janulēviču, dz. 1900. Rīgā; Pesaku Kovnatu, 37 g. v., p. z. no Rīgas; Olgu Meineri, dz. 1927. p. z. no Osterburgas; Juzu Mejlusu, dz. 1919. Subatē, p. z. no Rīgas; Michaelu Meļņikovu, 50—52 g. v.

Pērk katrā vairumā LUPATAS

Augsburgā, Hochfeldas nometnē, Firnhaberstr. 31, 1. stāvā iekārtots lupatu savākšanas centrs amerikāņu joslai.

Pret lupatām var iegādāties manufaktūru, aluminiju, porcelāna uc preces.

Ieteicams krājumus pieteikt rakstiski. Vairumiem, lielākiem par 500 kg, piebrauc pakaļ. Uzņēmuma vadītājs Edgars Kopmanis.

A. KALNAJA APGADS

(17a) Mannheim, Nebeniusstr. 9, laipni piedāvā notis balsij ar klav. pavadījumu:

1/2	Volf. Dārziņš Latvju tautas dziesmas I/II burtn. (40 g.)	DM	4.—
3	" " " " " III burtn. (drukā) vieglā iekārtojumā	DM	4.—
4	" " Latvju tautas dziesmas (caurkomp.) I burtn.	DM	5.—
5	" " " " " II burtn. (drukā)	DM	5.—
6/7	Emils Dārziņš Dziesmu izlase I/II burtn.	DM	5.—
8/9	Jānis Mediņš Dziesmu izlase I/II burtn.	DM	5.—
10	" " " " III burtn. (drukā)	DM	5.—
11	" " Ducis — Rozēm kaisu; istabiņu klavierēm	DM	2.50
12	" " Dainas (13 gab.) I sēr. ums (drukā)	DM	10.—
13	Volf. Dārziņš Prelūdes izlase (drukā)	DM	5.—

Izsūtot naudu iepriekš 20% atlaide. Bez tam dabūjamas daž. citas notis, gleznas un pastmarkas ar filat. pieder. par 1/5 līdz 1/10 no agrākām cenām. (23)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī, bet kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Arvīd Enne, atsaucies! Tevi meklē draugi, un ir ziņas par vecākiem. Rakstīt Austrai Grāpei: (13b) Kleinkötz bei Günzburg, DP Camp. (24)

Lūdzam kollektīvu pārstāvjus un individuālos abonentus laikraksta „Latvija" un „Atpūtai" abonēšanas maksu par augustu nokārtot apgādam līdz š. mēneša beigām.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

LEONIDA OZOLIŅA ZĪMĒJUMI

LATVIJAS ATBŪTAIS

Reti, jāsaka pat — nekad, es necesmu sastapis tādu cilvēku kā Franku Gerisu, kam bezkompromisa izšķiršanās par vai pret kādu lietu tik izšķirīgi būtu nosacījusi dzīvi un kas šai īpašībai būtu apzinīgāk pielāgojies, tā kļūdams pārējiem cilvēkiem viegli aprēķināms.

Kādu dienu, — es tikai neilgi biju jaunierīkotajā saimniecībā, un man bija atlicis maz laika rūpēties par saviem kaimiņiem — Geriss piebrauca ar savu traktoru pie manis un lūdza nogalināt viņa suni. Tik tiešām, to viņš man lūdza un pie tam tādā balsī, no kuras varēja spriest, ka viņa lēmums bija ilgu un nopietnu pārdomu iznākums. Tam tā jābūt, viņš sacīja, bet viņš pats to nevarot un arī negribot darīt.

Šim, acīm redzot, galīgajam lēmumam es nevarēju atrast izskaidrojumu, jo dzīvniekam nebija nekādas vainas. Tas arī nešķita esam tanī vecumā, kad suni vajadzētu atpestīt pašu no sevis. Es tādēļ biju pārsteigts un jautāju Gerisam pēc iemesla.

„Cla," viņš sacīja, „ir nelaimīga. Tik nelaimīga, ka viņa pēc savas vilšanās nekad vairs neatkopsies. Ir gluži skaidrs, ka šī vilšanās iznīcinājusi viņas dzīvi. Jums tomēr nevajaga skatīties ar tādu izbrīnu," viņš piebilda ar noraidošu rokas mājienu, „es zinu, ko runāju, un tikai tādēļ, ka jūs uzskatu par saprātīgu cilvēku, es nācu ar savu lūgumu pie jums. Cla ir nelaimīga un neatlaidīgi vēlas nāvi, tik neatlaidīgi, kā tikai dzīvnieks var vēlēties. Tādēļ jums tā viņai jādāvina."

„Zināms," es pasteidzos pievienoties, „ es jums pilnīgi ticu, Frank, bet vai jūs nedomājat, ka tik stiprs dzīvnieks kā Cla citā apkārtnē varbūt varētu pārvarēt savas sāpes?"

Geriss mani neuzticīgi uzlūkoja. „Vai tad jūs ko saprotat no dvēseles?" viņš niecinoši sacīja. „Bezsirdis jūs esat, tipisks, nežēlīgs cilvēks, ja jūs ko tādu varat teikt. Vai jūs nezināt, ka pēc zināmiem pārdzīvojumiem nevar būt nežēlīgāka soda, kā būt notiesātam dzīvot?"

Manā sejā droši vien bija tikpat pamudinājuma, cik nesapratnes, jo pēc neilga starpbrīža Franks turpināja: „Es jums gribu pastāstīt Cias stāstu. — Kad Cla ieradās manās mājās, viņa bija četras nedēļas, bet mana meita desmit gadus veca. Jūs varat iedomāties, ka abi jaunie radījumi jau pēc dažām dienām bija pilnīgi saauguši. Tikko Cla mācēja uzvesties, tā gulēja Huanitas gultiņā pie viņas kājām un visu dienu neatkāpās no viņas ne soli. Tā kā dzīvnieki attīstās ātrāk nekā cilvēku bērni, drīz likās, ka intimajā attiecībā, kas saistīja manu meitu un kuci, Cla uzņēmās jo rūpīga un saprātīga vadītāja lomu. Būdama daudz gudrāka par manu mazo, nikīgo Huanitu, tā ļoti labi zināja, gan kādas meitenes izdarības drīkstēja pabalstīt, gan kad viņu vajadzēja viltīgi novirzīt uz citām lietām, pasargājot no nelaimes. Tādos gadījumos Cla izlikās, ka tai dārzā vai mājā būtu jārāda Huanitai kas gluži svarīgs, lielisks un jauns, skrēja projām, nāca uztraukta atpakaļ, vilka aiz svārkiem un tikmēr nelaidās vaļā, kamēr mans draiskulis kļuva ziņkārīgs vai arī, smiedamies par dzīvnieka viltību, padevās un ielaidās uz šo joku. Tādēļ savu meiteni es mierīgi varēju uzticēt viņai pašai.

Savu māti Huanita nekad nebija pazinusi, un es biju pārāk smagnējs, lai izrādītu savu mīlestību; — taču to viņa vienmēr manīja — suns tātad pilnīgi bija cilvēka lomā. Tā tas turpinājās piecus gadus. Kad man kāds vaicāja, es jokodamies runāju par savām divi meitām, kas ir rātnākie bērni un, priekšzīmīgākās māsas.

Piecpadsmit gadu vecumā Huanita jau bija uzplaukstoša jaunava. Tā kā viņas māte bija bijusi dienvidniece, meksikāniete no Ksočimilko, viņa nobrieda ātrāk nekā viņas vecuma biedrenes šeit Kanzasā; tādēļ arī saprotams, ka jaunie puiši no Kornfildas un citām vietām drīz sāka mest acis uz Huanitu. Sākumā meitene nemaz nešķitās. Es pat dažreiz dzirdēju, ka viņa izsmiedama un nicinoši stāstīja Cla par bērnišķīgajiem puišiem, — vārds vīrieši viņai vēl nebija ienācis prātā. Es domāju, ka iemaisīties būtu bijis negudri, jo kur nav aizlieguma, nav arī tieksmes to pārkāpt, un es varēju apzvērēt, ka viņai bija kārtīgas asinis.

Tad kādu dienu, kad sākās kukurūzas novākšana, ieradās meksikāņi. Kā ziniet, viņi ierodas katru gadu sezonas darbā nopelnīt dolarus un tad atkal pazūd, lai siltajos dienvidos varētu pēc patikas slinkot. Tie ir labsirdīgi puiši, viņu vidū ir

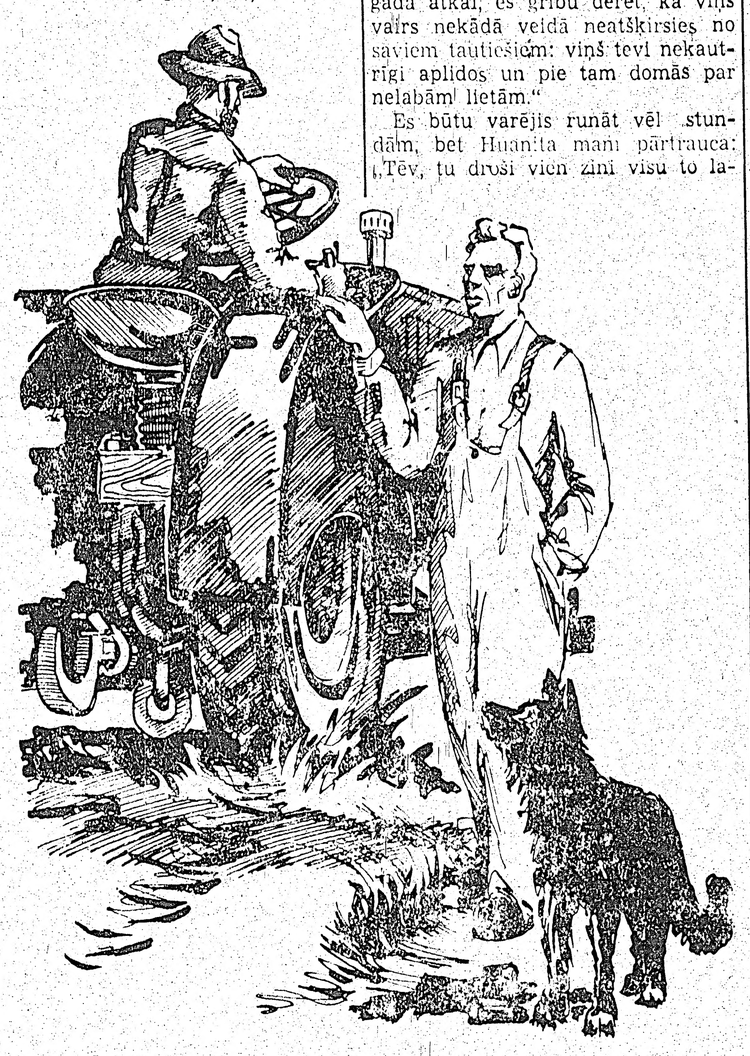

skaisti zeļļi ar tādām acīm, kurās, liekas, vienmēr kas kvēlotu. Tie tiešām spēja padarīt meitenes trakas.

Taču par Huanitu man nebija bailu. Ziniet, man bija jādomā par sērumu, kas padara imnūnu: Huanitai pašai ir meksikāņu asinis, tādēļ šie puiši viņu nekairinās.

Bet es biju maldījies. Starp meksikāņiem, kas šinī gadā strādāja manā farmā, bija arī kāds lieliski noaudzis indio: astonpadsmit gadus vecs, inteliģents, lokans kā jaguārs, reizē mazliet rupjš un mazliet jūtīgs. Viņa lielajām, mitrajām acīm bija melnu, eļļā peldošu pērļu aizturētā kvēle. Pat vīrietis būdams, viņā gandrīz varēja iemīlēties, tādēļ es sapratu, kāpēc Huanita bija kļuvusi daudz klusāka, kopš Jorge — tā šo jaunekli sauca — pie mums strādāja. Jorge šo to saprata no traktoriem, tādēļ es viņam ļāvu braukt un vest ratus mājās, lai pats varētu uzmanīt pārējos ļaudis kukurūzu lauot. Beidzot lieta ar abiem man izlikās bīstama, tādēļ kādu vakaru runāju ar Huanitu; viņa pašlaik taisījās iet gulēt un gribēja man novēlēt labu nakti.

„Huanita," es sacīju, „tu zini, ka es tev nekad nekā neaizliedzu, taču Cia un es, mēs domājam, ka tev tagad nopietni jāpārdomā, kas tu esi un ko tu sev vari atļauties." Suns, kas jau bija aizgājis manai meitai pa priekšu, dzirdēdams savu vārdu, iznāca atkal pa durvīm. Tas noglaudās meitenei, kas palika nekustīga gar celiem un beidzot nolikās viņai pie kājām. Tad Cia mani uzskatīja savām gaišajām, neizdibināmām acīm, kas likās sakām: es palīdzēšu, ja mana kundze nonāks briesmās.

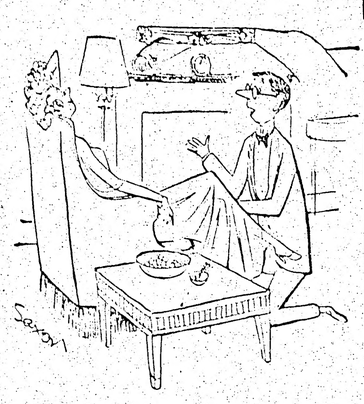

„Edit, vai tu beidzot nevarētu izšķirties par skaidru atbildi. Es mātei apsoliju divpadsmitos būt mājās."

„Saturday Evening Post"

„Nekļūsti tādēļ nelaimīga, mans bērns," es mēģināju Huanitu pielabināt, kad domāju saskatām viņas acīs noraidījumu un nesapratni. „Pēc četrām nedēļām Jorge būs projām, un jūs nekad vairs neredzēsities. Bez tam par precēšanos tu droši vien nedomāsi, jo tu, cerams, saproti, ka tev vajadzīgs īsts vīrs un nevis kāds sasapņojies, rupjš un skaists indio. — Ak, es jau runāju muļķības, jo kādēļ man jālasa pamācības savai meitenei! Seko tikai mūsu Ciai, tad jau viss būs kārtībā."

Huanita nenosarka, kā es to biju sagaidījis, tikai mani ļoti nopietni uzlūkoja, tad sacīja: „Bet ja nu es Jorgi mīlu, ko tad tu teiktu, tēv?"

Dieva vārds, jūs varat man ticēt, tas mani kēra. „Meiten," es sacīju, „es tev nekā neaizliedzu, tikai vienmēr mēģinu tev paskaidrot, ko uzskatu par labu un pareizu. Jorge ir tukšinieks, taču tam nav jābūt par iemeslu viņu nemīlēt. Jorge vēl ir bērns, pie tam indio, meiten, un tu šo indios nepazīsti. Vēlākais pēc desmit gadiem viņi kļūst vai nu resni un aptaukojušies, vai arī izkāmējuši, slimi un apātiski. Katrā ziņā viņi ir bezcerīgi, slinki un negliti. Tagad tev Jorge patīk. Esmu godīgs un piekrītu, ka arī man viņš patīk, bet tikai tāds, kāds viņš ir pašlaik: skaists kā bilde un veikls kā kaķis. Viņš nav arī kritis ne uz galvas, ne mutes; es gribu pat pieņemt, ka iemīlējušamies, kāds viņš tagad ir, viņam nav nekādu sliktu nodomu. Bet tici man, bērns, tā tas nepaliks. Ja viņš ierastos nākošajā gadā atkal, es gribu derēt, ka viņš vairs nekādā veidā neatšķirsies no saviem tautiešiem: viņš tevi nekautrīgi aplidos un pie tam domās par nelabām lietām."

Es būtu varējis runāt vēl stundām, bet Huanita mani pārtrauca: „Tēv, tu droši vien zini visu to labāk par mani, bet saki: ja nu es Jorgi mīlu tādu, kāds viņš pašreiz ir, bez" — meklēdama piemērotu vārdu, viņa savilka augšlūpu — „bez kādām saistībām. Četras nedēļas viņu vienkārši mīlēt bez jautājumiem, bez plāniem. Tēv, pukes pava arī arī neatsakās ziedēt, lai gan tās zina, ka ziema visu nogalinās un padarīs nejauku."

Šo dzejisko izteicienu viņa ņēmusi no manis, es īgni nodomāju un domīgi sakodu lūpas.

„Pie velna, meiten, zināms ka nē, taču ar ziedēšanu vien tā lieta ne pukēm, ne arī meitenēm nebeidzas. Galā var rasties arī augļi, un tad nu es gribētu lūgt." — tas man tomēr kļuva par stipru un es runāju skaļi un pavēloši — „es gribētu lūgt, lai mani mazbērni būtu tevis un manis cienīgi, nevis kaut kādi šaubīgi bastardi. Vai tu tagad mani saproti? Un meitene tu esi tikai vienu reizi, vienu vienīgu reizi." Drusku mierīgāk es piebildu: „Tagad tu zini, ko es domāju; ej gulēt! Cia tevi uzmanīs. Es viņas dzīves gudrībai uzticos vairāk nekā tev." Ar šiem vārdiem es ierakos laikrakstā, lai aizkavētu viņas tālākos iebildumus. Huanita ļoti mierīgi, neparasti mierīgi un domīgi iegāja savā istabā. Cia piecēlās, nopurinājās un sekoja viņai.

Pēc visa tā man bija kļuvis karsti un gribējās iziet ārā. Svaigais nakts gaiss man darīja labu. Netālu no manas mājas, uz laukuma, kur bija sacēlītas mazas baracīņas, meksikāņi bija sakūruši lielu sārtu. Viņi dziedāja, savas karstās, kaislīgās dziesmas, kas dažreiz var būt skumjas līdz nāvei. Nogrimis [illegible] vīriem es sameklēju Jorgi, [illegible] bija pieslējies pie lietus mucas un kā skaists, dusošs dzīvnieks vērīgi klausījās satraucošajās skaņās.

Es ilgi pārdomāju, vai man [illegible] vajadzētu viņu nostrostēt, taču [illegible] lepnums beidzot guva virsroku. Es cerēju, ka Huanita galu galā gluži tā nepaļausies.

Divas dienas vēlāk es aiz neuzmanības biju savainojis roku un atbraucu no lauka mājās, lai to pārsietu. Te es ieraudzīju virtuvē sēdam Huanitu un Jorgi. Abi likās pilnīgi nogrimuši sarunā. Un Cia — tas bija tas trakākais — sēdēja uz Jorges ceļiem, omulīgi murdēja, lāva viņam sevi glāstīt un, kad ienācu, nepameta uz mani ne skatu. Jorge bija pirmais svešinieks, kas bija ieguvis tās uzticību. Jaunekļa priekšā stāvēja glāze piena, ko Huanita droši vien viņam bija iedevusi. Ienākot es savādā kārtā viņos nemaniju ne mazākā samulsuma. Huanita mani uzlūkoja vēsi un nogaidoši. Jorge mierīgiem malkiem izdzēra savu glāzi, pasniedza manai meitai roku un pateicies gājā ārā pie mašīnas, lai atkal vestu izkrautos ratus uz lauku. Es viņam nosaucu pakaļ, lai pagaida, kamēr pārsien manu roku un varēs mani ņemt līdz.

Pa to laiku Huanita bija atnesusi zāļu kasti un taisījās pārsiet manu roku. Viņa ne vārda nerunāja, un arī es klusēdams noraudzījos viņas pirkstu veiklajā un rūpīgajā darbā. Kad pēc tam ar puisi atkal izbraucu laukā, es Jorgi vispirms laiciņu uzlūkoju un tad, cik vien varēdams auksti un noraidoši, vaicāju: „Kas tev ir padomā ar manu meitu?" Jorge pameta uz mani tikai vieglu, izbrīnījušos skatu, tad atkal sāka mierīgi vērot ceļu.

„Mēs mīlam viens otru, šef, vairāk nekā."

„Un kā tu to visu iedomājies, kas no tā iznāks?" — man kļuva sarkans priekš acīm — „vai tu, vieglprātīgais vēja suns, iedomājies, ka es ļaušu tev savu meitu darīt laimīgu?"

„Vai jūs redzat, šef, arī Cia mani mīl?"

Es paliku bez valodas par viņa nekaunību, taču, kad puisi uzskatīju, viņš likās gluži nopietns un mierīgs, bez kādas ironijas. Tā tad tik tālu jau bija nonākusi viņu vienošanās, es pie sevis rūgti nodomāju.

„Jorge," es lēni sacīju, „ja tu manu meiteni samaitāsi, es tev salauzīšu kauliņus, — par to tu vari būt drošs."

Viņš nekā neatbildēja. Līdz brauciena beigām mēs palikām kā divi pielādēti negaisa mākoņi, kas gatavi katru mirkli eksplodēt. Beidzot vāģis apstājās. Mēs izkāpām.

„Šef," sacīja Jorge, „es jums dodu vārdu, ka nekā nedarīšu, kas varētu jūsu meitai kaitēt. Bet viņu mīlēt, to jūs man nevarat aizliegt."

Es visiem spēkiem pūlējos palikt mierīgs, un klusēdams gāju pie saviem ļaudīm, kas strādāja laukā.

Atkal pēc trim dienām, kad jau bija uznākusi nakts, es pārrados mājās no apriņķa pilsētas. Neatradu neviena. Huanitas istabā bija tikai Cia, kas uztraukti skrāpējās gar durvīm, kā mani jau ilgi gaidījusi. Sākumā es to nemaz neievēroju, lai gan kuce, kā es to vēlāk iedomājos, visu laiku pūlējās vērst uz sevi manu uzmanību. Kur bez Cias varēja būt Huanita? Es jau domāju, — nolādētais indio suns! Es paķēru savu pīto suņu pātagu un milzīgiem soļiem drāzos uz meksikāņu nometni. Jorge, es kliedzu, Jorge! Atbildes nebija. Viri, kas kūpošo petrolejas spuldžu gaismā spēlēdami sēdēja baraku priekšā, paraustīja plecus un pievērsās atkal savām kārtīm. Es atgriezos mājā. Cia, kur ir Huanita? Cia, meklē Huanitu! es saucu un Cia iekaucās, kā būdama pateicīga par to, ka es biju saprātis viņas rūpes. Smilkstēdama un ārkārtīgi uztraukta viņa skrēja man dažus soļus pa priekšu, pārliecinājās, ka es viņai tiešām sekoju, skraidīja turp un atpakaļ. Un tad? Jā, tad es vinus abus atradu karstos apkampienos vēl nenovāktā kukurūzas lauka malā, gandrīz sauciena attālumā no mājas.

Es ierēcos kā vērsis un ar paceltu pātagu metos uz šo kauna skatu; — tagad es zinu, ka es viņiem abiem nodarīju netaisnību. Tās nebija nekāds kauna skats. Savā trakumā es visu redzēju duļķainā, netīrā gaismā, par ko vēl tagad es kaunos.

Līdz nāvei nobiedēti Huanita un Jorge atrāvās viens no otra. Meitene bija līka bālumā un Jorges skats tāds, kas mani vēl vairāk sakaitināja, lai gan tagad es zinu, ka tanī bija tikai izbrīns un kluss, jautājošs pārmetums.

Es metos uz šo zelli un no visa spēka iesitu viņam reizi, divas pa seju. Bet tanī pašā mirklī — Huanita šausmās iekliedzās. Jorge kā zibens ķerts pakrita zemē — es sajutu degošas, nepanesamas sāpes labās rokas locītavā, ko es pašlaik gandrīz neprātā gribēju celt nākošajam sitienam. Cia, — es vēl nekad nebiju redzējis šo labo dzīvnieku tik satrauktu — ar ātru lēcienu bija pielēkusi man pie rokas un kā traka iekodusies locītavā. Dzīvnieka lēciens un skaudrās sāpes mani pēkšņi atžilbināja. Ar kvēlošām acīm Cia stāvēja blakus stenošajam Jorgem un nenolaida tās vairs no manis. Taču šinis acīs nebijā naida, bet tikai neizteicamas šausmas un pāniskas bailes — ne no manis, bet drīzāk no neaptveramajiem spēkiem, kas bija likuši man pacelt pātagu pret cilvēku, ko Cia mīlēja. Tās bija bailes no spēkiem, kas bija panākuši to, ka Ciai vajadzēja uzbrukt pašas kungam, saprotiet, vajadzēja, jo dzīvnieks bija daudz gudrāks par mani, tas taču redzēja manu apstulbumu un labāk par mani pazina Huanitu, manu meitu, un arī Jorgi, šo nabaga velnu, kam palika negliti rēta.

Un tādēļ viņai tagad jāmirst, gluži ātri un maigi, bez sāpēm, jo kas gan var būt dzīve šādam dzīvniekam sajauktajā, bezcerību pasaulē, kur vairs nav droša par savu tuvāko cilvēku mīlestību?"

Es ilgi neuzdrošinājos nekā sacīt, un Franks Geriss bez mitēšanās ar savu smago, cieto farmera roku glaudīja suņa gludo galvu. Tagad arī es sapratu tā savādo skatu: tas man likās bez padoma, bez cerībām, gandrīz ar cilvēciskām sērām.

Tad Franks Geriss atkal sāka runāt, klusi un novērsies no manis, tā kā tikai ar pūlēm es viņu varēju saprast: „Jorge bija ņēmis manus pirms dažām dienām teiktos vārdus pie sirds un, pēc ilgām cīņām ar sevi, nolēmis aizlūt, lai vairs ilgāk nekurinātu ugunī Huanitas sirdi. Huanita to bija nopratusi un tajā vakarā, kad es atgriezos no pilsētas, bija aizgājusi pie viņa pasacīt ardievas. Viņi bija tikai reizi skūpstījušies, kad es [illegible] ar pātagu."

No vācu valodas tulkoja

Leonards Zusne

Angļu veikali

Kādām pārtikušam angļu tirgotājam izdarīta operācija, par ko ķirurgs viņam piesūtījis rēķinu 400 mārciņu apmērā. „Es negribu par summu kaulēties," pacients saka ārstam, „jo es to varu samaksāt. Bet vai jūs varat iedomāties, ka man, pastāvot tagadējam papildus nodoklim, jāieņem ne mazāk par 16 000 mārciņām, lai jums varētu samaksāt šīs 400."

Ārsts iebildumam bez vārda runas pievienojas. Klients turpina: „Jūs kā ārsts esat pašā augšā savā nodokļu grupā. Arī jums tie ir ļoti smagi. Cik jūs domājat, varēsit no šīm 400 mārciņām paturēt sev?"

Ārsts ātri pavelk skaitļus uz papīra un atbild: „Apmēram 25 mārciņas."

„Nu redzat," [illegible] pacients, tātad, ja es jums ma[illegible]tik daudz, lai jūs saņemtu 25 [illegible]nas, man jāieņem 16 000 mārciņas. Vai tur kāda jēga? Kā jūs domājat, vai nenokārtosim to lietu ar kasti viskija?"

„Norunāts," piekrīt ārsts.

*

Dzemdību klinikas uzgaidāmā telpā no viena gala uz otru nepacietīgi soļo angļis. Beidzot ienāk kopēja: „Jūs esat kļuvis trīsiņu tēvs," viņa ziņo, „trīs skaistas meitenes."

Minūti vēlāk viņa laimīgajam tēvam ienes trīsiņus. „Vienu, kuru jūs gribat paturēt, nemat sev."

„Vienu?!" izsaucas iepnais tēvs. „Kāpēc tikai vienu. Vai tad mēs nevaram paturēt visus trīs?"

„Pie pašreizējās valdības," paskaidro kopēja, „viens pienākas jums, divi eksportam."

Chronika

Blaumaņa tautas lugu Laumas iestudēs Mērbekas latviešu [illegible]s. Pirmizrāde paredzēta augustā. Režisors O. Urstelis. [illegible]ais gars un Šillera Vilhelms [illegible] šķiet, būs „ciema kukulis" [illegible]jai uz amerikāņu joslu, ko re[illegible] plāno vasaras otrā pusē. [illegible]iedātāja Gaida Trēziņa un sek[illegible]s Arnolds Mazītis no Mērbekas [illegible]šies uz Angliju. Pirms [illegible]kšanas Trēziņai Mērbekā [illegible]koncerts. Par spīti naudas re[illegible]ai, mērbekiešu atsauciba [illegible]m bija dzīva un liecināja. [illegible]bekieši nav bijuši mākslas [illegible]i tikai tad, kad tas materiāli [illegible] neprasīja lielu atteikšanos. [illegible]los krastos saucas jaunais [illegible]u laikraksts ASV, ko ar 22. [illegible] izdod un rediģē A. Brūvera [illegible]fijā. Par savu galveno mēr[illegible]raksts min „latviešu individuālā [illegible]nizāciju apvienošanu", lai ko [illegible]em spēkiem cīnītos par Latvijas [illegible]attiesībām. Tālos krastos [illegible] reizes mēnesī. Redakcijas adrese: 513 N 7 St. Phila 23. Pa. USA.

(Turpinājums sekos)

REPUBLIKAS VESTES KABATĀ

VALSTS, KURU KĀJĀM VAR ŠĶĒRSOT PUSOTRĀS STUNDĀS

Neviens nevar noliegt, ka valstu spēku noteic to lielums, iedzīvotāju daudzums un bagātības, tādēļ kā paradoksu izklausās, ja saka, ka valstu stiprums ir arī to nieciģums. Taču dzīve liecina, ka tā ir, jo vissikākās Eiropas valstiņas — Sanmarino, Lichtenšteina, Andora un Monako vairākus gadu simtenus palikušas karu un pasaules lielo pārvērtību neskartas un saglabājušas savu neatkarību, jo tās ir tik niecīgas, ka neviens pēc viņām nekāro. Napoleons, kas praktiski iznīcināja visu Eiropas valstu neatkarību, to atzina Andorai. Musolini, kas gribēja atjaunot Romas valsts imperiju, tomēr neokupēja Sanmarino, kaut gan tā atrodas pašā Italijas vidū, un arī Hitlers nepievienoja Lichtenšteinu „Lielvācijas" territorijai.

Kad pēdējā pasaules kara beigu posmā 5. amerikāņu armijas karaviri bija apmēram 120 km no Romas, viņi uzdūrās uz veselu rindu izkārtņu ar uzrakstu: „Palikt ārpusē! Šī ir neitrāla zeme!" Izkārtnes aptvēra kādu trīs galotņu kalna apgabalu, un vienas tās tuvumā stāvēja sardze ar antikiem ieročiem un ģērbušies kā komiskā operā. Amerikāņu karaviri bija nesaprašanā, līdz kāds izskaidroja jocīgo noslēpumu: „Mēs esam pienākuši pie Sanmarino."

Sanmarino ir vecākā un mazākā republika pasaulē ar 64 kv.km platību un 1400 iedzīvotājiem. Tā atrodas uz Monte Titano kalna, Apenīnu Adrijas jūras pusē. Iedzīvotāju galvenā nodarbošanās ir pastmarku izgatavošana filatelistiem. Valstiņai nav papīra naudas, tajā nezina, kas ir ienākumu nodoklis un nav valsts parādu. Tur nav arī satiksmes regulētāju gaismas signālu vai sodu neuzmanīgiem auto braucējiem, jo visā zemē ir tikai viena smagā mašīna. Nav pulksteņu ar iedalījumiem 12 stundās, bet tie iedalīti pa stundu ceturkšņiem. Sanmarino ir gaisa pasta markas, bet nav lidmašīnu.

Bet Sanmario ir kas vairāk nekā tikai kuriozu krātuve vien. Tā politiski sadrumstalotajā un saimnieciski sagrautajā Eiropā veselus 1600 gadus pastāv kā īsta demokratija. Republikas valdību veido 60 galvu lielā padome. Pēdējā izvēl 12 savus locekļus, kuri sastāda senātu. Kamēr „lielās padomes" kompetencēs ir vajadzības gadījumā izdot kādu likumu vai izsludināt amnestiju, senāts ieceļ 12 ievērojamākos pilsoņus par kandidātiem 2 regentu amatam, kas līdzīgs prezidentam. Regenta posteni gan neviens sevišķi nevēlas, jo amata periods ilgst 6 mēnešus un mēnesī regents saņem 5 dolarus. Republikas 12 policisti, vienīgais tiesnesis un 3 ārsti nāk no pārrobežas. Vecā un jaukā galvaspilsēta Sanmarino ar 1600 iedz. atrodas uz zaļiem viņa pakalniem, no kurienes ir lielisks skats uz zilo Adriju.

Sanmarino republiku dibinājis kāds Dalmācijas akmeņu lauzējs Marinus, kuru pēc viņa nāves 360. g. izsludināja par svēto. Sākoties pirmajam pasaules karam, Sanmarino palika neitrāla, bet tās iedzīvotāji saziedoja 7000 dolarus sabiedroto ievainotajiem karaviriem un uz rietumu fronti nosūtīja slimo kopēju vienības. Karam turpinoties, 15 sanmarinieši brīvprātīgi iestājās Italijas armijā. Trīs no viņiem krita austriešu gūstā, un tā Sanmarino iestājās karā. Pēc kara beigšanās Sanmarino aizmirsa parakstīt miera līgumu ar Vāciju un vēl tagad starptautiski ir ar pēdējo kara stāvoklī.

Gados pirms otrā pasaules kara Musolini gan gribēja mesties uz mazo zemes stūrīti, kas aiz viņa muguras vēl bija paturējis brīvību, bet aprēķināja, ka neatmaksājas Sanmarino iekarot, jo tā iegūtu tikai sliktu slavu. Tā vietā Musolini ar draudiem un kukuļiem panāca, ka arī Sanmarino republikā nodibināja fašistu partiju, un 1940. g. septembrī fašistu partijas spiesta, pundurvalstiņa pieteica Lielbritanijai karu. Taču mēnesi vēlāk Amerikas vēstniecībā Romā ieradās kāds svešinieks un pasniedza vēstījumu, lūdzot nodot to tālāk Vinstonam Čerčilam. Tas bija slepens lūgums, ko parakstījuši vairāki tūkstoši sanmariniešu, un saturēja divus teikumus: „Musolini dzelzs dūre mūs piespieda pieteikt sabiedrotajiem karu. Nav tiesa, ka mēs piederētu ass valstīm. Lai mūžam dzīvo brīvība!"

Andora ar 453 kv.km platību un 6000 iedzīvotājiem ir lielākā no visām Eiropas pundurvalstiņām. Arī tā kopš sava dibinātāja Kārļa Lielā laikiem vienmēr bijusi patstāvīga republika, lai gan vārda pēc ir padota Francijas prezidentam un Urchelas bīskapam Spānijā. Andoras satversme, kas sastādīta 819. gadā, spēkā vēl tagad. Valsti, kas atrodas Pireneju kalnu austrumos, pārvalda prezidents un padome, kas lepni saucas par Andoras ieleju suverēnu un ģenerālpadomi. Republikas lepnums ir parlamenta ēka, kas reizē ir arī skola, tiesas nams, tirgus halle, stallis un cietums. Andoras iedzīvotāji diena nodarbojas ar lauksaimniecību un lopkopību, bet naktī ar kontrabandu, ko tie uzskata par augstākā mērā godīgu nodarbošanos, jo viņu acīs muitas robežas ir nedabisks un nevajadzīgs iekārtojums. Tāpat kā Sanmarino, arī Andorā nav sociālo un politisko problēmu, kuru priekšā dažkārt neziņā stāv lielvalstis. Mazajās valstiņās nav nodokļu, viņu brīvība un demokratiskā pārliecība ir pilnīgi nodrošināta, un katrs iedzīvotājs tieši saistīts savas valsts un pārvaldes veidošanā.

Firsta valsts Lichtenšteina, kas ar saviem 157 kv.km un 10300 iedzīvotājiem atrodas starp Austrijas Vorarlbergu un Šveici, ir konstitucionāla monarchija ar firstu priekšgalā, un to pārvalda demokratiski vēlēts landtags ar 15 locekļiem. 1918. g. Lichtenšteina noslēdza muitas un pasta ūniju ar Šveici, kas pārņēmusi arī tās diplomātisko pārstāvību. Abos pasaules karos L. bija neitrāla.

Un beidzot Eiropas miniatūrvalstu rindā vēl iederas Alpu pakājē un Vidus jūras ziem. piekrastē esošā 1,5 kv. km lielā Monako un pāvesta valsts Vatikāns, kaut gan to uzbūve un eksistences pamati ir citādāki kā pirmajām trijām. Monako īstenībā ir tikai viens pagasts ar 23000 iedzīvotājiem, kurā ietilpst arī visā pasaulē pazīstamā Monte Karlo ar savu spēļu elli, no visām pusēm Francijas territorijas aptverta un atrodas arī pēdējās aizsardzībā. Maigā klimata dēļ ir slavens gaisa kurorts, tādēļ arī Monako iedzīvotāji pārtiek tikai no tūristiem. Vatikāns kā patstāvīga pāvesta valsts Romas rietumu daļā pastāv kopš 1929. g. Laterana līgumiem. Tajā uz 0,44 kv.km platības ir 1100 iedzīvotāji.

Andorai, Monako un Vatikānam ir arī spēcīgas īsviļņu raidstacijas, kas noraida regulāras programmas.

Ar-ne

KAS JAUNS FILMU PASAULĒ

Čarlijs Čaplins

ir šis pavecais sirmais vīrs, — kādreiz viens no labākajiem un populārākajiem amerikāņu filmu aktieriem. 1910. g. viņš no Londonas ieradās ASV, un jau pēc pāris gadiem bija pasaules slavens. Čaplina filmās nevajadzēja daudz greznuma, jo aktieris tās piepildīja viens ar savu komiku: izteiksmīgo žestu un mīmikas spēli, mazu platmalīti, nonēsātām biksēm, milzīgi lielām kurpēm un meloni. Ilgus gadus Čaplins bija Holivudas favorits.

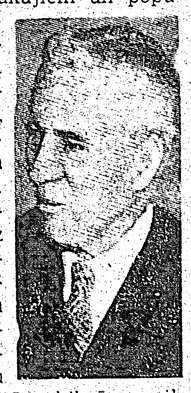

Taču pirms pāris nedēļām Čarlijs iesaināja savas mantas un atvadījās no Holivudas. Viņš pārāk atklāti bija izrādījis savas simpatijas komūnismam, un pretkomūnistiskās akcijas ietekmē, kas nesen tīrīja Amerikas filmu zvaigžņu rindas, pret Čaplinu sākās asi preses un sabiedrības uzbrukumi, kuru dēļ slavenajam jokdarim bija jāiet. Liekas, ka ar to Čarlijs pavisam aiziet arī no filmu pasaules, kurā viņš tik ilgi guva kuplus laurus. Diviem kungiem ir grūti kalpot!

FILMU PAR HITLERA PRIVĀTO DZĪVI „Vai tam atkal vajadzētu notikt?" kā pirmajā Eiropas valstī drīzumā izrādīs Dānijā. Filmā, kas izgatavota ASV, īpaši pasvītroti kontrasti starp partijas lielo vīru izšķērdīgo dzīvi ar metresēm un drausmīgo īstenību koncentrācijas nometnēs un okupētajos apgabalos. Filmas lielākā daļa sastādās no Hitlera galma fotografa Hofmana Berchtesgādenā izdarītiem uzņēmumiem, kuros Eva Brauna redzama lielāko tiesu pedlkostīmā. Kā sevišķs retums ir skatāmi abi Hitlera un Evas Braunas bērni, zēns un meitene, no kuriem pirmais izskatoties visai līdzīgs „vadonim". Šī sensācionālā filma Amerikā radījusi milzīgu ievērību un rādīta ļoti daudzos izpārdotos kinoteātros.

SONA HENĪ tēlo titullomu Universal-International filmā „Monte Kristo grāfiene". Šo pašu vielu 1932. g. filmā uzņēma arī Vācijā ar Brigitu Helmu un Rudolfu Forsteru galvenajās lomās.

ZĪMĒTO TRIKU FILMU AUTORS Volts Disnejs paredz vēl vairāk pāriet uz jaukta veida filmu gatavošanu, kur darbojas vienā laikā gan dzīvi, gan zīmēti „aktieri". Disneja pēdējā šāda veida filma „Dienvidu dziesma" devusi lielākos ieņēmumus kopš „Sniegbaltītes".

ŽIDU DP GRUPAS SLEPENAIS CEĻOJUMS no Polijas uz Palestinu ar „Haganah" organizācijas atbalstu ir temats filmai „Nelegālisti". Filmas producentam, agrākajam kara korespondentam Meijeram Levinam, bija jāpārvar visdažādākie grūtumi; ceļojumā cauri Eiropai viņu vairākas reizes apcietinājušas trīs okupācijas valstu iestādes, kā arī Lichtenšteinas policija.

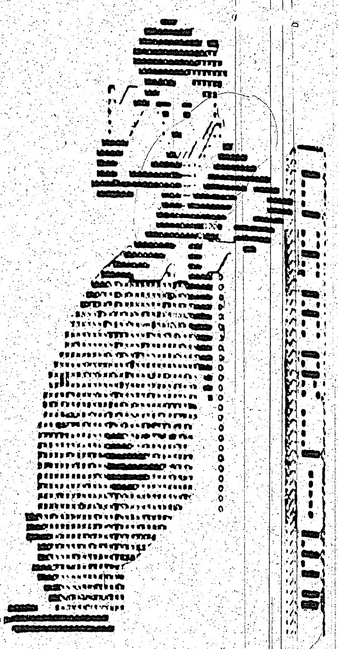

AR RAKSTĀMMAŠĪNU kāda vācu biroja darbiniece „izzīmējusi" šo Čarlija Čaplina portretu.

Technikas progresa sasniegumi

Veselu simfoniju vai operetes cēlienu var atskaņot vienā paņēmienā ar jaunām ASV ražojamām skaņu platēm. Atskaņošanas ilguma ziņā — līdz pusstundai — tās atbilst 6—7 parastajām platēm, bet izmaksā uz pusi mazāk. Lielās plates atskaņojamas arī ar parastajiem gramofoniem.

Pievienojot parastajam Forda traktoram atbilstošu papildierīci, to iespējams pārvērst pēc vajadzības par celtni, zemes racēju, sniega šķūri, mēslu krāvēju, grūžu novācēju u.t.t. Kāda Forda koncernam pakļauta Detroitas fabrika piedāvā vairāk nekā 60 šādu viegli un ātri piemontējamu ierīču, kas katra kalpo citam uzdevumam un padara traktoru par sevišķi daudzpusīgu lauksaimieka darba mašīnu.

Piecās sekundēs sakarst jauna veida amerikāņu ķīmiskais lodējamais veseris, pēc tam saglabājot nesamazinātu karstumu 10 minūtes. Veseri iedarbina, nospiežot gaili, kas pārsit ķīmisku patronu.

Ultraskaņu aparāts akliem pirmoreiz rādīts kādā raidīšanas un staru pētīšanas institūta izstādē Londonā. Šis jaunā veida aklo vadonis apvieno mazā, rokā nēsamajā aparātā raidītāju un uztvērēju. Raidītos ultraskaņu viļņus, kuri cilvēka ausij, protams, nav dzirdami, šķēršļi, kas ir aklā gājēja ceļā, atsit, atbalsi aparāts uztver atpakaļ un izraisa trauksmes ierīci, kas aklo brīdina.

Sinchrotons ir viens no pēdējiem zinātnes progresa sasniegumiem. Ar šīs ierīces palīdzību no elektronu virknes, kas tiek dzīta noteiktā virzienā, iespējams ražot Rentgena starus, kas stiprumā pārspēj visus līdz šim iegūtos. Maskavā būvē sinchrotonu ar 30 milj. voltu kapacitāti. Senekdetijā, ASV, drīz sāks darboties šāds 70 milj. voltu stiprs aparāts, bet Kalifornijā gatavo sinchrotonu ar 1 biljona voltu kapacitāti, kura ražotie stari nebūs vājāki par kosmiskajiem stariem.

Rakstāmmašīna bez lentas, ko aizstāj automatisks burtu krāsotājs, konstruēta Tīringijā. Tās ražošanu sāks vēl šajā gadā.

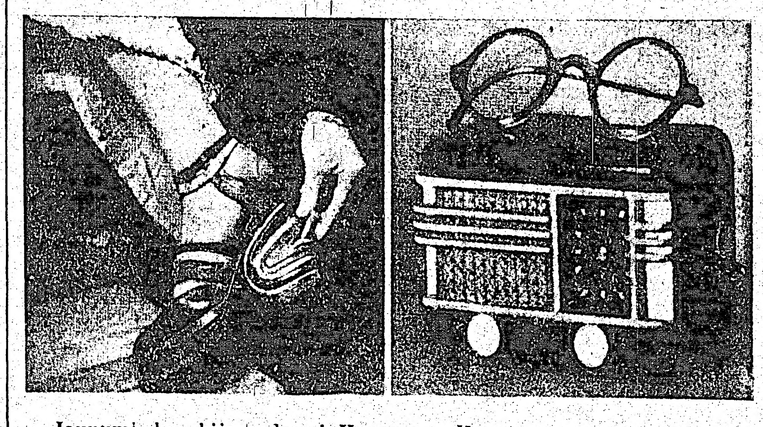

Jaunumi, kas bija redzami Hanoveras šī pavasara eksporta izstādē: dāmu kurpes papēdis, kurā var uzglabāt pūdera kārbiņu un lūpu zīmuli, un radio aparāts, ko var ielikt vismazākajā cepurē. Šos priekšmetus vācieši pagaidām ražo tikai eksportam.

Restorāns, kas 24 stundās patērē 10 tonnas pārtikas

Ņujorkā, Rokfellera kvartālā kādā debesskrāpi atvērts jauns milzu restorāns, kas aizņem četrus stāvus. To ik dienas apmeklē 8—9000 viesu. Restorānā ir 4 ēdamzāles, 5 virtuves, 36 ledus skapji un tā iekārtošana izmaksājusi 1.400.000 dolarus. Uzņēmumā nodarbinātas 600 personas, ēdienu pasniegšanai sagādāti 26 000 šķīvji un tases, 10 000 glāzes un 12 500 sudraba galda piederumi; visu šo ēšanas „paliginventāru" nomazgā un nosusina pārdesmit minūtēs. Netīros traukus vispirms nogādā skalošanas telpā, tad tie ceļo caur mazgājamo mašīnu, kur pastāvīgi pieplūst vārošs ūdens un ziepes, un beidzot ar karstu gaisu tiek nosausināti. Visus siltos ēdienus uzglabā elektriskos sildītājos, kamēr viesmīlis tos pasniedz galdā. Uz galdiem vienmēr atrodas šķīvji un ja kāds no tiem saplīst, no apakšas pa galdā īpaši ierīkotu caurumu automatiski saplīsušā vietā ierodas jauns šķīvis. Daudzi virtuves darbi, piem. kartupeļu mizošana, arī notiek automatiski. Kā ēdamzālēs, tā virtuvēs un citās telpās allaž skan klusa mūzika. — Pirmajās 24 stundās pēc ultramodernā milzu restorāna atvēršanas, viesu pacienāšanai izlietotas 10 tonnas pārtikas līdzekļu.

Lielbiznieku dialogs

„Vai tu vari saredzēt to biti tur augšā, taisni aiz lidmašinas?"

„Nē, bet es skaidri varu dzirdēt viņas sanēšanu."

Ko viņi saka par laulību

Advokāts: Parasti mūža kontrakts.

Acu ārsts: Mīlestība ir lieta, kas padara aklu.

Aktieris: Traģikomēdija, kurai publika labprāt aplaudē.

Aptiekārs: Iedarbīgs pulveris.

Ārsts iekšķīgās slimībās: Neparasts drudzis, kas iesākas ar karstumu, bet beidzas ar aukstumu.

Baņķieris: Spekulācija, kas tikpat daudz nelaimējas, kā laimējas.

Dzejnieks: Romāns, kas dažreiz piedzīvo vairākus izdevumus.

Karavīrs: Karagājiens, kas pagarinās drīz līdz septiņgadīgam, drīz līdz trīsdesmitgadīgam karam.

Ķīmiķis: Vienkārša gara radniecība.

Mācītājs: Svēts stāvoklis, tādēļ ka tajā tik daudz mocekļu.

Matēmatiķis: Vienlīdzība ar diviem dotiem lielumiem, no kuriem bieži rodas trešais.

Mūziķis: Koncerts ar vienu basvijoli, kas piedod dzīvei pamattoni.

Skolotājs: Laulība ir vārds tikai ar septiņiem burtiem, bet dažam ir visu dzīvi ko burtot.

Sportists: Arēna, ar lielāko tiesu uzvarētiem uzvarētājiem.

Tirgotājs: Veikals, kurā dažreiz abi partneri pārrēķinās.

Šis un tas par šo un to

SEKMĪGUS MĒĢINĀJUMUS SAZINĀTIES AR MĒNESI pag. gada novembrī izdarīja Šepartonas īsviļņu stacija Austrālijā. Sakaru uzņemšana notika ar piesitieniem — trīs reizes ar 0,1 sek. ilgām atstarpēm, bet otrreiz atsevišķi piesitieni viens otram sekoja 2,2 sek. atstarpēs. Atbalss no mēness ieradās pēc 2,66 sek., kas nozīmē, ka elektromagnētiskie viļņi sasniedza 298.652 km ātrumu sekundē, jo tajā laikā mēness no zemes atradās 398.527 kilometrus.

MĪLESTĪBĀ PRET SAVU SLIMO SIEVU, kurai dzīvības briesmu dēļ ārsts bija aizliedzis laist pasaulē bērnus, kāds 48. g. vecs Ņujorkas korsetu tirgotājs lika pazīstamam ķirurgam savu dzīves biedri sterilizēt. Taču pēc gada gādīgais vīrs kļuva tēvs. Māte un bērns jūtas lieliski, un tāpat jūtas arī jaunais tēvs, jo viņš tiesā pieprasījis 100 000 dolaru zaudējumu atlīdzības no ārsta, kas izdarīja sterilizāciju.

LAI NETRAUCĒTU MĪLAS PĀRĪŠUS, Londonas pilsētas dome nolēmusi, ka Londonas parkos turpmāk uzstādāmi tikai divvietīgi soli.

PROFESIONĀLU GRAFOLOGU PĀRBAUDES nolemts izdarīt Francijā, lai novērstu krāpšanu rakstura noteikšanā pēc rokraksta. Pārbaudēm pieteikušies jau 60 grafologi.

ASPRĀTĪGU NOTEIKUMU SAVĀ TESTAMENTĀ paredzējis anglis Herberts Vūds. Viņš, kura pakausi mūža pēdējā pusē greznoja skaista „mēnesnīca", noteicis, ka viņa draugi, kuriem dabas untums pieškīris tādu pašu galvas rotu, visā viņa apbedīšanas ceremonijas laikā drīkst paturēt galvā cepures.

MAZA AUGUMA CILVĒKI dzīvojot ilgāk nekā lieli, — konstatēts pēc amerikāņu dzīvības apdrošināšanas sabiedrību statistikas. Tā iemesla dēļ pašreiz apsver, vai vīriešiem lielākiem par 1,70 m un sievietēm virs 1,65 m nebūtu jāpaaugstina dzīvības apdrošināšanas prēmijas.

EKSPEDĪCIJĀ DZIĻJŪRAS PĒTĪŠANAI nākošā gadā ar Dānijas kara flotes kuģi dosies Kopenhagenas zooloģiskā mūzeja direktors Dr. A. F. Bruns. Kopā ar 12 zinātniekiem viņš mēģinās izpētīt Karaību jūras un Klusā okeana 5—9 km dziļās dzelmes, kas slēpj interesantu dzīvnieku un stādu valsti. Līdzekļus ekspedīcijai iegūs no „melnajā tirgū" apķīlātām angļu un amerikāņu cigaretēm.

„KĀPĒC JŪS LIETOJAT KOŽĻĀJAMO GUMIJU?" — uz šādu jautājumu vairākiem simts tūkstošiem amerikāņu atbildi prasījis Gallupa institūts. 41 proc. iztaujāto apgalvojuši, ka kožļājamā gumija nomierinot nervus, 27 proc. paskaidrojuši, ka, to kožļājot, mutē allaž esot svaiga sajūta, 10 proc. tādā veidā gribot atmest smēķēšanu, 9 proc. iegūt baltus zobus, 7 proc. varot labāk koncentrēties un tikai 6 proc. atzinuši, ka gumiju kožļā tiras patikas dēļ.

Krustvārdu mīkla

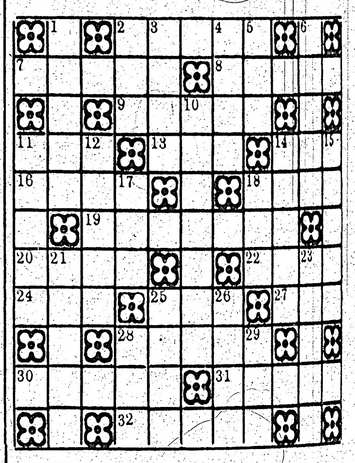

Līmeniski: 2. Latviešu dzejniece. 7. Noguruma pazīme. 8. Tatāru bandas. 9. Bībeles persona. 11. Saiklis. 13. Pilsēta Latvijā. 14. Griezigs. 16. Mīlīgs, rāms. 18. Koks. 19. Latviešu rakstnieks. 20. Sīkt. 22 Valsts Eiropā. 24. Sautējas. 25. Steidziga. 27. Pasaku terminš. 28. Dzīvnieki. 30. Smidzināt. 31. Pilsēta Beļģijā. 32 Vairāk nekā cienīt.

Stateniski: 1. Mūzikas instruments. 2. Saiklis. 3. Aspazijas lugas varone. 4. Paaugstinājums dārzā. 5. Mēra vienība. 6. Trauks. 10. Cepumi. 11. Persona Brigaderes „Kvēlošā lokā". 12. Nogalināt. 14. Dzīvnieks. 15. Gaļām. 17. Strādāt laukā. 18. Seno romiešu sveiciens. 21. Ierocis. 23. Ienākums no noguldītā kapitāla. 25. Apģērba gabals. 26. Augs. 28. Jautājums. 29. Pārvietoties.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Opusi. 6. Ma (masurium). 8. Augs. 11. Madagaskara. 12 Ala. 13. Aina. 14. Ar. 15. Ra (radium). 16. Pūri. 17. Emu. 18. Sudāna. 20. Stās. 21. Knaši. 22. Venta. 23. Lama. 24. Pakavs. 26. Āda. 27. Sāls. 28. Ev. (evaņģēlists). 29. Iz. 30. Auss. 31. Odi. 32. Mikstmiesis. 35. Aseka. 36. As (arsenium). 37. Rast. — **Stateniski:** 1. Omars. 2. Palaunadzis. 3. Ūda. 4. Sa (samarium). 5. Igaunis. 6. Maira. 7. Asni. 8. Aka. 9. Grāmatvedis. 10. Sarūs. 16 Pašā 17. Etna. 19. Dāma. 20. Sēks. 22. Valsis. 23. Laima. 24. Palma. 25. Svīst. 27. Sāta. 30. ASK. 31. Osa. 33. Ka. 34. Iz